

ሒሳብ

የተማሪ መጽሐፍ

1ኛ ክፍል

አዘጋጅች

ጀማል ሁሴን
ምኒሊክ አዲሱ
ሥራወ. መካሻ

አርታኢ እና ገምጋሚዎች፡-

ሙስጠፋ ከድር

ሮዳስ ድሪባ

ገስጥ አሰፋ

ግራሬክስ ዲዛይን

ግርማ ዳርጌ

ኃ/ጊዮርጊስ ተመስገን

አስተባባሪ

ጌታቸው ታለማ አጥናፉ

አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ

© 2015 ዓ.ም የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ
በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተጠቀሱትን ጥቅሶችና ሥዕሎች በምንጭነት
የተጠቀመባቸውን ሁሉ እናመሰግናለን።

ምስጋና

ይህን የትምህርት መጽሐፍ ከዝግጅት ጀምሮ በውጤት እንዲጠናቀቅ፣ የካበተ ልምዳቸውን በማካፈል፣ በፓናል ውይይት ሃሳብ በማፍለቅና በማቅረብ፣ በከተማችን በሚያስተምሩ መምህራን እንዲዘጋጅ በማድረግ፣ አስፈላጊውን በጀት በማስፈቀድ እንዲሁም በጥብቅ ዲስፕሊን እንዲመራ በማድረጋቸው ላደረጉት ከፍተኛ ድጋፍ የትምህርት ቢሮ ኃላፊ አቶ ዘላለም ሙላቱ የላቀ ምስጋና ይገባቸዋል።

ለስራችን መሳካት ሁልጊዜ አብረውን በመሆን ፣ በሚያጋጥሙ ችግሮች መፍትሄ በመስጠት፣ የአፈጻጸም ሂደቱን በመከታተል፣ በመገምገም እንዲሁም የዝግጅቱ ስራ ቁልፍ ስራ መሆኑን ተረድተው ትኩረት በመስጠት ከጎናችን ለነበሩ የትምህርት ቢሮ የማኔጅመንት አባላት የስርዓተ ትምህርት ዘርፍ ምክትል ቢሮ ኃላፊ አቶ አድማሱ ደቻሳ፣ የትምህርት ቴክኖሎጂ ዘርፍ ምክትል ቢሮ ኃላፊ አቶ ዳኛው ገብሩ፣ የመምህራን ልማት ዘርፍ ምክትል ቢሮ ኃላፊ አቶ ሳምሶን መለሰ፣ የትምህርት ቢሮ ኃላፊ አማካሪ ወ/ሮ አበበች ነጋሽ፣ የትምህርት ቢሮ ጽ/ቤት ኃላፊ አቶ ሲሳይ እንዳለ፣ የቴክኒክ አማካሪ አቶ ደስታ መርሻ ላበረከቱት አስተዋጽኦ ምስጋና ይገባቸዋል።

በመጨረሻም መጽሐፉ ተጀምሮ እስከሚጠናቀቅ ድረስ የትምህርት ቤት ርዕሳነ መምህራን ለስራው ልዩ ትኩረት በመስጠት አዘጋጅ መምህራንን ስለላካችሁልንና የሞራል ድጋፍ ስላደረጋችሁም ምስጋናችንን እናቀርባለን።

ማዕረግ

ገጽ

ምዕራፍ 1

ቁጥሮች እስከ 20	1
1.1 ከ 1 እስከ 5 መቁጠር	2
1.2 ከ 6 እስከ 9 መቁጠር	5
1.3 ከ1 እስከ 5 ያሉ ቁጥሮችን ማንበብና መጻፍ	7
1.4 ከ6 እስከ 9 ያሉ ቁጥሮችን ማንበብና መጻፍ	11
1.5 ዜሮ ቁጥር	14
1.6 ከ10 እስከ 20 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች	15
1.7 ከ10 እስከ 20 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮችን ማንበብና መጻፍ.....	17
ማጠቃለያ.....	22
ማጠቃለያ መልመጃ.....	23

ምዕራፍ 2

ቁጥሮችን ማወዳደርና በቅደም ተከተል ማስቀመጥ	24
2.1 ሁለት ቁጥሮችን ማወዳደር.....	24
2.2. ሶስት ቁጥሮችን ማወዳደር.....	27
2.3. እስከ 20 ያሉ ቁጥሮች ቅደም ተከተል	30
2.4. ቁጥሮችን በ10 ቡድን መክፈል	32
ማጠቃለያ.....	35
ማጠቃለያ መልመጃ.....	36

ምዕራፍ 3

መደመር	38
3.1 መደመርን በተረት	38
3.2 ወደ ፊት እየዘለሉ መቁጠር	40
3.3 5 ፣ 6 ፣ 7 ፣ 8 ፣ 9 እና 10 መመስረት.....	41
3.4 ቁጥሮችን መተንተን	43
3.5 እጥፍና አቅራብ እጥፍ	46
3.6 ባለ አንድ አሃዝ ቁጥሮችን መደመር	47
3.7 ባለ አንድ አሃዝ ከባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮች ጋር መደመር	49
ማጠቃለያ.....	52
ማጠቃለያ መልመጃ.....	53

ምዕራፍ 4

መቀነስ	55
4.1 ወደ ጎላ መቁጠር	55
4.2 መቀነስን በተረት	56
4.3 ቁጥሮችን መተንተን	58
4.4 ባለ አንድ አሀዝ ቁጥሮችን መቀነስ	59
4.5. ባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮችን መቀነስ	60
4.6 በመደመር እና በመቀነስ መካከል ያለው ዝምድና	62
4.7 የቃላት ፕሮብሌሞች	64

ማጠቃለያ.....	66
ማጠቃለያ መልመጃ.....	67
ምዕራፍ 5	
እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች	68
5.1 በ10 በ10 ቡድን መቁጠር	68
5.2 ቁጥሮች እስከ 100	72
5.3 የቁጥሮች ቅደም ተከተል	75
5.4 አንዶችና የአስሮች የቤት ዋጋ	78
ማጠቃለያ.....	82
ማጠቃለያ መልመጃ.....	83
ምዕራፍ 6	
እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን መደመር እና መቀነስ.....	85
6.1 ባለ አንድ አሀዝ እና ባለ ሁለት አሀዝ ቁጥሮችን መደመር	85
6.2 ከባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥር ባለ አንድ አሀዝ ሙሉ ቁጥር መቀነስ	89
6.3 ባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮችን መደመር	91
6.4 ባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮችን መቀነስ	94
6.5 እስከ 100 ባሉ ሙሉ ቁጥሮችን በመደመርና በመቀነስ የቃላት ፕሮብሌሞችን መስራት	96
ማጠቃለያ	98
ማጠቃለያ መልመጃ.....	99

ምዕራፍ 7

የተለመዱ ቅርጾች 101

7.1 ርዝመትና ወርድ ያላቸውን ምስሎች በስማቸው መለየት.. 101

7.2 ርዝመትና ወርድ ያላቸውን ምስሎች መሳል 104

7.3 የጂኦሜትሪ ምስሎችን መለየት 104

ማጠቃለያ..... 107

ማጠቃለያ መልመጃ..... 108

ምዕራፍ 8

ንድፎች 109

8.1 ንድፎችን መገልበጥ 109

8.2 ንድፎችን ማስቀጠል 111

8.3 ተደጋጋሚ ንድፎችን መፍጠር 112

ማጠቃለያ..... 113

ማጠቃለያ መልመጃ..... 113

ምዕራፍ 9

ርዝመት፣ መጠነ ቁስ እና ይዘትን መለካት..... 114

9.1 ባህላዊ መለኪያዎችን በመጠቀም ርዝመትን መለካት.... 114

9.2 እርዝመትን ማወዳደር 109

9.3 ባህላዊ መለኪያዎችን በመጠቀም መጠነ ቁስን መለካት... 110

9.4 መጠነቁስን ማወዳደር 121

9.5 ባህላዊ መለኪያዎችን በመጠቀም ይዘቶችን መለካት 122

9.6 ይዘትን ማወዳደር	125
ማጠቃለያ.....	127
ማጠቃለያ መልመጃ.....	128
ምዕራፍ 10	
የኢትዮጵያ ገንዘብ	129
10.1 የኢትዮጵያ ኖቶችና ሳንቲሞች	129
10.2 የሳንቲሞችና የብር ኖቶች ዝምድና	132
10.3 የቃላት ፕሮብሌሞችን መፍታት	133
ማጠቃለያ.....	134
ማጠቃለያ መልመጃ.....	135
ምዕራፍ 11	
የኢትዮጵያ ጊዜ	136
11.1 የኢትዮጵያ ጊዜ አቆጣጠር	136
11.2 የሳምንቱ ቀናት	138
11.3 በጊዜ የተሰጡ የቃላት ፕሮብሌሞችን መፍታት	139
ማጠቃለያ.....	140
ማጠቃለያ መልመጃ.....	141

ምዕራፍ

1

ቁጥሮች እስከ 20

የመማር ወጤቶች: ከዚህ ምእራፍ ትምህርት በኋላ:

- በስብስብ ውስጥ ያሉ ቁሶችን ትቆጥራላችሁ።
- እስከ 20 ባለ በቁጥሮችና በቁሶች መሀከል ያለውን ዝምድና ትረዳላችሁ።
- ቆጠራን ከቁስ ቁጥር ጋር ታገናኛላችሁ።

መግቢያ

ቀጥሎ ያሉት የምን የምን ምስሎች ናቸው

1.1. ከ 1 እስከ 5 መቁጠር

የመግር ብቃቶች:

- ቁጥሮችን በቃል መጥራት።
- ቁሶችን በስብስብ መቁጠር።
- በተሰጠው ቁጥር የቁስ ስብስብ መስራት።

1. አንድ

የሚከተሉትን ምስሎች በማየት ብዛታቸውን ግለፁ።

አንድ ድመት

አንድ ኳስ

2. ሁለት

የሚከተሉትን ምስሎች በማየት ብዛታቸውን ግለፁ።

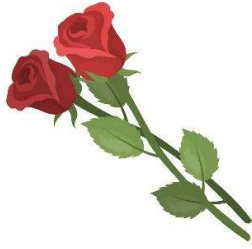

ሁለት ወፎች

ሁለት ዶሮዎች

ተግባር 1.1. ተማሪዎች የራሳቸውንና የጓደኞቻቸውን ጫማዎች 1:2 ፣ 1:2 እያሉ ይቁጠሩ።

3. ሶስት

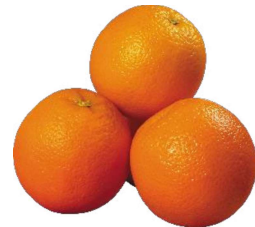
የሚከተሉትን ምስሎች በማየት ብዛታቸውን ግለፁ።

ሶስት ጠጠሮች

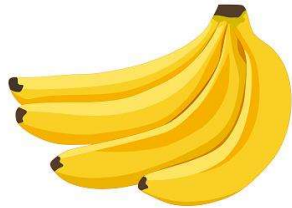
ሶስት አንበሳዎች

ተግባር 1.2 ሶስት የተማሪዎች እስክብርቶቻቸውን እንደ ባህላዊ ምድጃ አድርገው ይቁጠሩ።

4. አራት

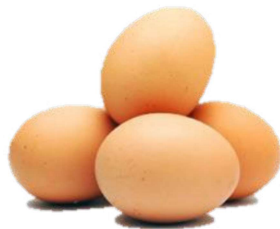
የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸውን ግለፁ።

አራት መዞች

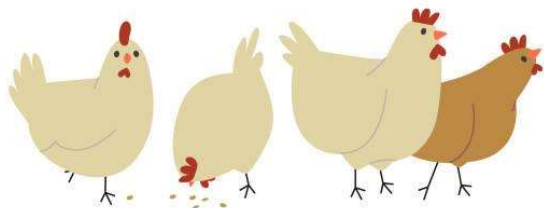

አራት ደሮዎች

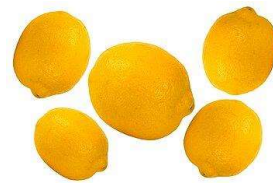

5. አምስት

የሚከተሉትን ምስሎች በማየት ብዛታቸውን ግለፁ።

አምስት ደሮዎች

አምስት ሎሚዎች

ምሳሌ ተማሪዎች ጣቶቻቸውን እንደ መቁጠሪያ በመጠቀም እያንዳንዱን ጣት ከቁጥር ጋር በማዛመድ ይቁጠሩ።

የቡድን ስራ 1.1 ተማሪዎች የቁጥር መዝሙር ይዘምሩ።

1.2. ከ 6 አስከ 9 መቁጠር

የመማር ብቃቶች:

- ✓ በጥምር ስብስብ መቁጠር።
- ✓ ስብስብ ቁሶችን ከቁጥራቸው ጋር ማዛመድ።

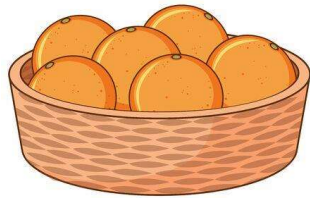
6. ስድስት

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸውን ግለፁ።

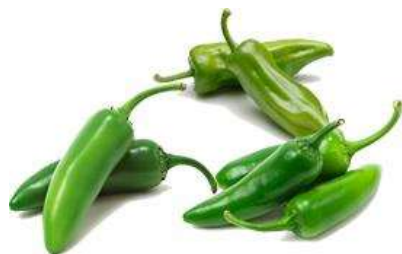
ስድስት መቶ

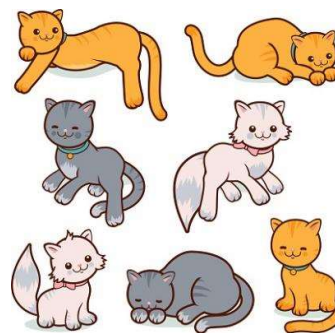

7. ሰባት

የሚከተሉትን ምስሎች በማየት ብዛታቸውን ግለፁ።

ሰባት ቃሪያዎች

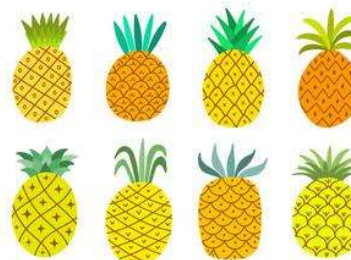

8. ስምንት

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸውን ግለፁ።

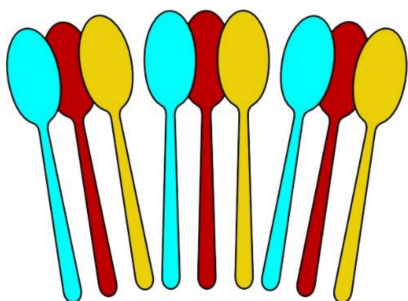
ስምንት ዣንጥላዎች

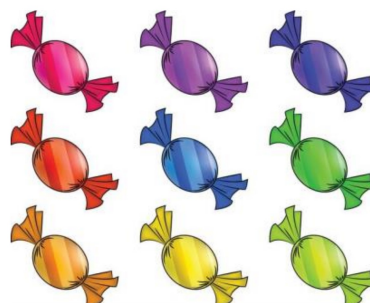
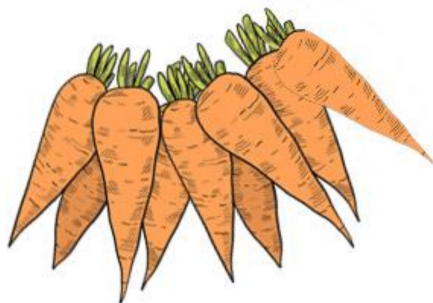

9 ዘጠኝ

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸውን ግለፁ።

ዘጠኝ ማንኪያዎች

1.3. ከ1 እስከ 5 ያሉ ቁጥሮችን ማንበብና መጻፍ

የመማር ብቃቶች:

- ✓ ቁጥሮችን በቃል መጥራት።
- ✓ በተሰጠው ቁጥር የቁስ ስብስብ መስራት።

ቁጥር 1. ማንበብ እና መጻፍ**1 አንድ**

አንድ ቁጥርን በቃል ማንበብ።

1 1 1 1 1 1

አንድን ቁጥር ደጋግማችሁ ጻፉ።

1 _____ _____ _____ _____ _____

ቁጥር 2 ማንበብና መጻፍ**2 ሁለት**

ቁጥር ሁለትን በቃል ማንበብ።

2 2 2 2 2 2

ሁለት ቁጥርን ደጋግማችሁ ጻፉ።

2 _____ _____ _____ _____ _____

ቁጥር 3 ማንበብና መጻፍ**3 ሶስት**

ቁጥር ሶስትን በቃል ማንበብ።

3 3 3 3 3 3

ሶስት ቁጥርን ደጋግማችሁ ጻፉ።

3 _____ _____ _____ _____ _____

ተግባር 1.3

ሶስት የተማሪዎች እስክብርቶቻችን እንደ ባህላዊ ምድጃ አድርገው ይቁጠሩ።

ቁጥር 4 ማንበብና መጻፍ**4 አራት**

ቁጥር አራትን በቃል ማንበብ

4 4 4 4 4 4

አራት ቁጥርን ደጋግማችሁ ጻፉ።

4 _____

5 ማንበብ እና መጻፍ**5 አምስት**

ቁጥር አምስትን በቃል ማንበብ

5 5 5 5 5 5

አምስት ቁጥርን ደጋግማችሁ ጻፉ።

5 _____

መልመጃ 1.1

1. አንብቡ

በፊደል ጻፉ

በቁጥር ጻፉ

2. ቁጥሮችን አዛምዱ

በፊደል

በአሀዝ

አምስት

2

አራት

5

ሁለት

4

ሶስት

1

አንድ

3

3. በምሳሌው መሰረት የጎደለውን ሙሉ።
 ምሳሌ

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	3		5
---	---	--	---

	2	3		5
--	---	---	--	---

5		3	2	1
---	--	---	---	---

1.4. ከ6 እስከ 9 ያሉ ቁጥሮችን ማንበብና መጻፍ

የመማር ብቃቶች፡

- ✓ ስብስብ ቁሶችን ከቁጥራቸው ጋር ማዛመድ።
- ✓ እስከ 9 ያሉ ቁሶችን ብዛት ማስታወስ።
- ✓ የቁሶችን ብዛት በፍጥነት መጥራት።
- ✓ ከ9 በመነሳት ቁሶችን እየቀነሱ ወደ ኋላ መቁጠር።
- ✓ ከ1 የተለዩ ቁጥሮችን ወደፊት ከቁሶች ጋር መቁጠር።

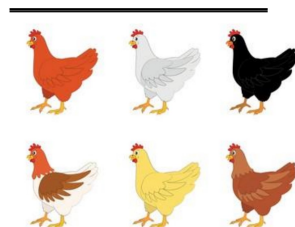
ቁጥር 6 ማንበብና መጻፍ

6 ስድስት

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸውን ግለፁ።

ስድስት ሙዞች

ቁጥር 6 በቃል ማንበብ

6 6 6 6 6 6

ስድስት ቁጥርን ደጋግማችሁ ዓፉ።

6 _____

ቁጥር 7 ማንበብ እና መጻፍ
7 ሰባት

ቁጥር 7 በቃል ማንበብ

7 7 7 7 7 7

ሰባት ቁጥርን ደጋግማችሁ ዓፉ።

7 _____

ቁጥር 8 ማንበብና መጻፍ

8 ስምንት

ቁጥር 8 በቃል ማንበብ

8 8 8 8 8 8

ስምንት ቁጥርን ደጋግማችሁ ዓፉ።

8 _____

ቁጥር 9 ማንበብና መጻፍ

9 ዘጠኝ

ቁጥር 9 በቃል ማንበብ

9 9 9 9 9 9

ዘጠኝ ቁጥርን ደጋግማችሁ ዓፉ።

9 _____

መልመጃ 1.2

1. ቁጥሮችን አዛምዱ

በቁጥር

- 6
- 7
- 8
- 9

በፊደል

- ሰባት
- ዘጠኝ
- ስድስት
- ስምንት

2. በምሳሌው መሰረት የጎደለውን መሰሉ::

ምሳሌ

6	7	8	9
---	---	---	---

	7		9
--	---	--	---

6	7		9
---	---	--	---

6		8	9
---	--	---	---

9		7	6
---	--	---	---

3. ቁሶችን ከቁጥር ጋር ያዛምዱ

ሀ. 8

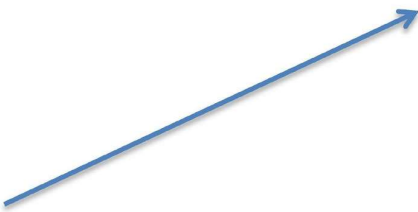
ለ. 9

ሐ. 7

መ. 6

አስተወሉ: እስከ 9 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች ቅደም ተከተል ከትንሹ ወደ ትልቁ እንደሚከተለው ይሆናል።

1፣ 2፣ 3፣ 4፣ 5፣ 6፣ 7፣ 8፣ 9

ከትልቁ ወደ ትንሹ ደግሞ 9፣ 8፣ 7፣ 6፣ 5፣ 4፣ 3፣ 2፣ 1

1.5 ዜሮ ቁጥር

0 ዜሮ

የመማር ብቃት:

- የዜሮን ትርጉም መረዳት

ተግባር 1.4 ከዚህ በታች በደሚኖ የተገለጹትን ነጥቦች ብዛት ግለፅ።

አስተውሉ

ምንም ነጥብ የለም የሚለው የዜሮ ቁጥር ፅንሰ ሃሳብ ነው።

ዜሮ 0

ዜሮን ደጋግመው በቃላቸው ይጥሩ

0 0 0 0 0 0

ዜሮን በተለያዩ ቀለም ያድምቁ:

0 0 0 0 0 0

ዜሮ ቁጥርን ደጋግመው ይፃፉ።

0 _____

በምሳሌው መሰረት የጎደለውን ሙሉ።

ምሳሌ

0	1	2	3	4
---	---	---	---	---

	1		3	4
--	---	--	---	---

		2		4
--	--	---	--	---

4	3	2	1	
---	---	---	---	--

ተግባር 1.5 አስቴር ሁለት እንቁላሎች ገዝታ ስትመጣ ሁለቱም ወድቀው ተሰበሩ አስቴር ስንት እንቁላሎች ይቀሯታል።

1.6 ከ10 እስከ 20 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች

የመማር ብቃት

✓ ከ10-20 ያሉ ቁጥሮችን በቃል መቁጠር።

የቡድን ስራ 1.2

የሚከተሉትን ቁሶች በማየት ብዛታቸውን ግለፁ።

ሒሳብ 1ኛ ክፍል

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸውን ግለፅ፡፡

አስር ማንኪያዎች

አስራ አንድ ኳሶች

1.7 ከ10 እስከ 20 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮችን ማንበብና መጻፍ

የመማር ብቃቶች

- እስከ 20 ያሉ ቁሶችን በ 2 መቁጠር።
- ጣቶችን በ 5 መቁጠር።
- ቁጥሮችን በ 5 መቁጠር።
- ከ 20 በመነሳት ወደኋላ መቁጠር።
- ቁጥሮችን በቁጥር መስመር ላይ “ከፊት” “ከኋላ” እና በመሃል በመጠቀም ማስቀመጥ።
- ከማንኛውም ቁጥር በመነሳት እስከ 20 ወደ ፊት መቁጠር።

ተግባር 1.6

እስከ 10 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮችን ከትንሹ ወደ ትልቁ በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

ቁጥሮችን አንብቡ

- 10..... አስር
- 11አስራ አንድ
- 12 አስራ ሁለት
- 13.....አስራ ሶስት
- 14.....አስራ አራት
- 15.....አስራ አምስት
- 16.....አስራ ስድስት
- 17.....አስራ ሰባት
- 18.....አስራ ስምንት
- 19.....አስራ ዘጠኝ
- 20.....ሀያ

ሒሳብ 1ኛ ክፍል

ከ 10 — 20 ያሉ ቁጥሮችን ደጋግማችሁ ዓፋ።

- 10 10 10 _____
- 11 11 11 _____
- 12 12 12 _____
- 13 13 13 _____
- 14 14 14 _____
- 15 15 15 _____
- 16 16 16 _____
- 17 17 17 _____
- 18 18 18 _____
- 19 19 19 _____
- 20 20 20 _____

በምሳሌው መሰረት የጎደለውን ቦታ ሙሉ።

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

	12		14		16			19	20
--	----	--	----	--	----	--	--	----	----

20		18	17	16		14		12	11
----	--	----	----	----	--	----	--	----	----

20	19				15				11
----	----	--	--	--	----	--	--	--	----

5	6		8	9		11	12	13	14
---	---	--	---	---	--	----	----	----	----

17			14			11			8
----	--	--	----	--	--	----	--	--	---

8			11			14			17
---	--	--	----	--	--	----	--	--	----

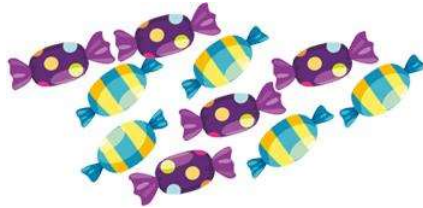
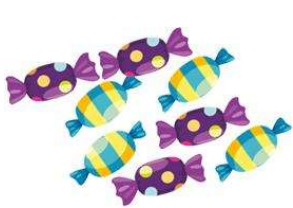
የሚከተሉትን ቁሶች በሁለት በሁለት ቁጠሩ።

ሁለት

አራት

በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች በሁለት በሁለት ቁጠሩ።

2 ፣ 4 ፣ 6 ፣ 8 ፣ 10 ፣ 12 ፣ 16 ፣ 18 ፣ 20

ሀ. 2 ፣ ___ ፣ 6 ፣ 8 ፣ ___ ፣ 12 ፣ 14 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 20

ለ. 20 ፣ 18 ፣ ___ ፣ 14 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 8 ፣ 6 ፣ ___ ፣ 2

የሚከተሉትን ቁሶች በምሳሌው መሰረት በሶስት በሶስት ቁጠሩ።

ሶስት

ስድስት

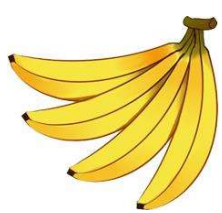
የሚከተሉትን ቁጥሮች በምሳሌዉ መሰረት በሶስት በሶስት ቁጠሩ።

3 ፣ 6 ፣ 9 ፣ 12 ፣ 15 ፣ 18

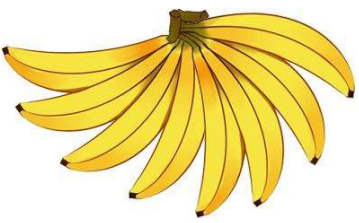
ሀ. 3 ፣ ___ ፣ 9 ፣ ___ ፣ 15 ፣ 18

ለ. 18 ፣ ___ ፣ 12 ፣ ___ ፣ 6 ፣ 3

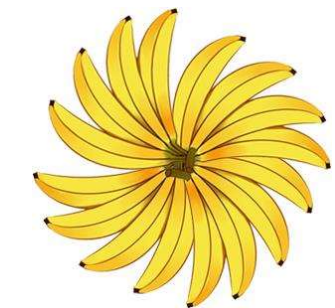
የሚከተሉትን ቁጥሮች በምሳሌዉ መሰረት በአራት በአራት ቁጠሩ።

አራት

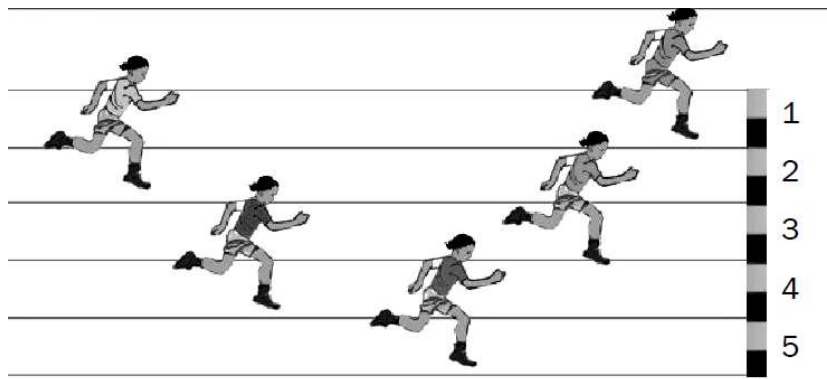

ስምንት

የቡድን ስራ 1.3

1. ተማሪዎች የራሳችሁንና የጓደኞቻችሁን ጣቶች በመጠቀም በአምስት በአምስት እስከ 20 ይቁጠሩ።
2. የሚከተሉትን ምስሎች በመጠቀም 1ኛ ፣ 2ኛ ፣ 3ኛ ፣ 4ኛ ወይም 5ኛ በማለት አትሌቶች የሚረጡበትን መስመር ተወያዩባቸው።

የምዕራፍ 1 ማጠቃለያ

➤ ከአንድ አስከ አምስት ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች በቅደም ተከተል

• ከትንሹ ወደ ትልቁ 1 ፣ 2 ፣ 3 ፣ 4 ፣ 5

• ከትልቁ ወደ ትንሹ 5 ፣ 4 ፣ 3 ፣ 2 ፣ 1

➤ ከአንድ አስከ ዘጠኝ ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች በቅደም ተከተል

• ከትንሹ ወደ ትልቁ 1 ፣ 2 ፣ 3 ፣ 4 ፣ 5 ፣ 6 ፣ 7 ፣ 8 ፣ 9

• ከትልቁ ወደ ትንሹ 9 ፣ 8 ፣ 7 ፣ 6 ፣ 5 ፣ 4 ፣ 3 ፣ 2 ፣ 1

➤ ምንም ወይም ባዶ የሚለወ የዜሮ ፅንሰ ሀሳብን ይገልጻል።

➤ ከአንድ እስከ ህያ ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች በቅደም ተከተል

• ከትንሹ ወደ ትልቁ 1 ፣ 2 ፣ 3 ፣ 4 ፣ 5 ፣ 6 ፣ 7 ፣
8 ፣ 9 ፣ 10 ፣ 11 ፣ 12 ፣ 13 ፣ 14 ፣ 15 ፣ 16
፣ 17 ፣ 18 ፣ 19 ፣ 20

• ከትልቁ ወደ ትንሹ 20 ፣ 19 ፣ 18 ፣ 17 ፣ 16
፣ 15 ፣ 14 ፣ 13 ፣ 12 ፣ 11 ፣ 10 ፣ 9 ፣ 8 ፣ 7 ፣
6 ፣ 5 ፣ 4 ፣ 3 ፣ 2 ፣ 1

የምዕራፍ 1 የማጠቃለያ መልመጃዎች

1. በአሃዝ የተሰጡትን ቁጥሮች በፊደል ጻፉ።

ሀ. 10 _____ መ. 12 _____

ለ. 8 _____ ሠ. 17 _____

ሐ. 5 _____

2. በፊደል የተሰጡትን ቁጥሮች በአሃዝ ጻፉ።

ሀ. አራት _____ መ. አስራ ዘጠኝ _____

ለ. አስራ አንድ _____ ሠ. ዜሮ _____

ሐ. አስራ ስምንት _____

3. በጎደለው ቦታ መሰል።

ሀ.

1	2	3		5	6			9	10
---	---	---	--	---	---	--	--	---	----

ለ.

	1	2		4	5		7	8	9
--	---	---	--	---	---	--	---	---	---

ሐ.

10	9	8	7	6			3	2	
----	---	---	---	---	--	--	---	---	--

ምዕራፍ

2

ቁጥሮችን ማወዳደርና በቅደም ተከተል ማስቀመጥ

የመማር ዉጤቶች: ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፣

- ቁጥሮችን ታወዳድራላችሁ ::
- ቁጥሮችን በቅደም ተከተል ታስቀምጣላችሁ ::
- የቁጥሮችን የቤት ዋጋ ጽንሰ ሀሳብ ታዳብራላችሁ::

2.1 ሁለት ቁጥሮችን ማወዳደር

የመማር ብቃት:

- በሁለት ምድብ ያሉ ቁሶችን በቁጥራቸው መጠን ማወዳደር::

ተግባር 2.1 በ ሀ ፣ ለ እና ሐ የሚገኙትን ምስሎች ብዛታቸውን በመመልከት በግራ ያለዉ ወይም በቀኝ ያለዉ ይበልጣል በማለት አወዳድሩ::

ሀ.

ለ

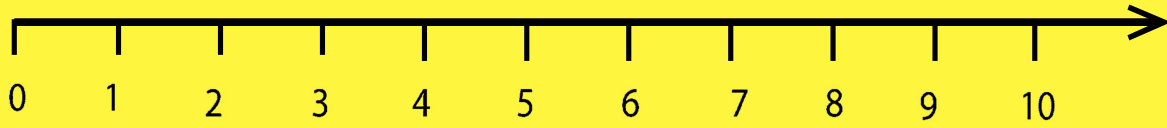

ሐ.

አስተውሉ

በቁጥር ጨረር በግራ በኩል ያሉ ቁጥሮች በቀኝ በኩል ካሉ ቁጥሮች ያንሳሉ።

“ $0 < 1$ ፣ $1 < 2$ ፣ $2 < 3$ ፣ $3 < 4$ ፣ $4 < 5$ ፣ $5 < 6$ ፣ $6 < 7$ ፣ $7 < 8$ ፣ $8 < 9$ ፣ $9 < 10$ ”

“ $<$ “ ይህ የያንሳል ምልክት ነው።

“ $>$ “ ይህ የይበልጣል ምልክት ነው።

“ $=$ “ ይህ የእኩል ይሆናል ምልክት ነው።

ምሳሌ

“ $0 < 1$ ” ምክንያቱም በቁጥር መስመር ላይ 0 ከ 1 በስተግራ በኩል ስለምትገኝ ነው።

“ $1 < 2$ ” ምክንያቱም በቁጥር መስመር ላይ 1 ከ 2 በስተግራ በኩል ስለምትገኝ ነው።

የቡድን ስራ 2.1

በምሳሌው መሰረት የቁሶችን ብዛት አወዳድሩ።

ምሳሌ

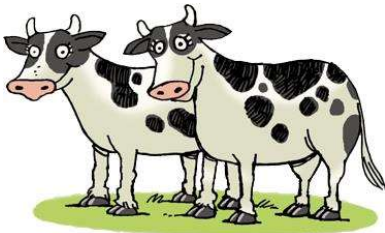
4

<

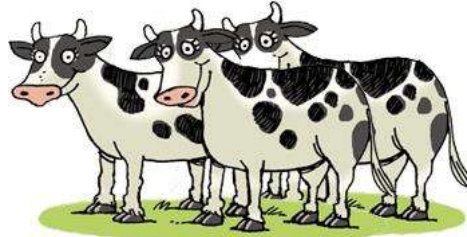

5

ሒሳብ 1ኛ ክፍል

2

3

3

2

2

2

8

6

መልመጃ 2.1

1. በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች አወዳድሩ።

ሀ. $4 > 3$

ሠ. $9 _ 3$

ለ. $16 _ 5$

ረ. $13 _ 13$

ሐ. $8 _ 8$

መ. $15 _ 13$

2. በምሳሌው መሰረት ከትንሹ ወደ ትልቁ አስቀምጡ።

ምሳሌ

3 ፣ 5 ፣ 2 ፣ 8 ፣ 9 → 2 ፣ 3 ፣ 5 ፣ 8 ፣ 9

ሀ. 8 ፣ 3 ፣ 2 ፣ 7 ፣ 10 → ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___

ለ. 9 ፣ 0 ፣ 5 ፣ 8 ፣ 3 ፣ 4 → ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___

ሐ. 0 ፣ 5 ፣ 2 ፣ 3 ፣ 8 ፣ 7 → ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___

3. በምሳሌው መሰረት ከትንሹ ወደ ትንሹ አስቀምጡ።

ምሳሌ

1 ፣ 2 ፣ 8 ፣ 6 ፣ 9 → 9 ፣ 8 ፣ 6 ፣ 2 ፣ 1

ሀ. 2 ፣ 5 ፣ 8 ፣ 3 ፣ 7 ፣ 9 → ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___

ለ. 4 ፣ 5 ፣ 8 ፣ 9 ፣ 10 → ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___

ሐ. 8 ፣ 5 ፣ 8 ፣ 2 ፣ 7 ፣ 9 → ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___

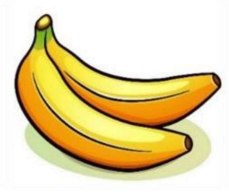
2.2. ሶስት ቁጥሮችን ማወዳደር

የመማር ብቃቶች

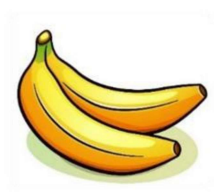
- የቁስ ስብስቦችን በቁጥራቸው ቅደም ተከተል ያስቀምጡ።
- “በፊት” “በኋላ” እና በመካከል” በማለት ቁጥሮችን በቁጥር መስመር ላይ ያስቀምጡ።
- ቁጥሮችን በቁጥር መስመር ላይ ያወዳድሩ።

የቡድን ስራ 2.2: የሚከተሉትን ምስሎች ጥንድ ጥንድ በመሆን ተወያዩበት።

ሒሳብ 1ኛ ክፍል

$?$ $>$ $?$

6 $>$ 2

$?$ $<$ $?$

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛት በምሳሌው መሰረት አወዳድሩ።

1

3

4

$<$

$<$

3

2

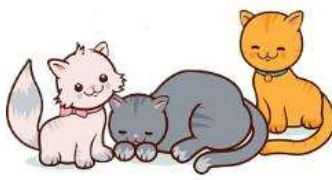
1

—

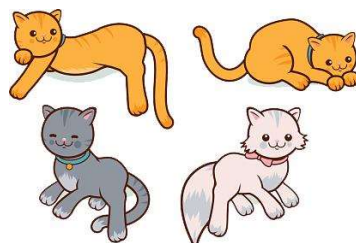
—

2

3

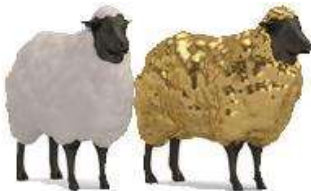
4

—

—

3

2

1

—

—

መልመጃ 2.2

1. የሚከተሉትን ሶስት ቁጥሮች አወዳድሩ።

ምሳሌ $1 < 2 < 4$

ሀ. $5 _ 7 _ 9$

መ. $12 _ 13 _ 14$

ለ. $2 _ 3 _ 4$

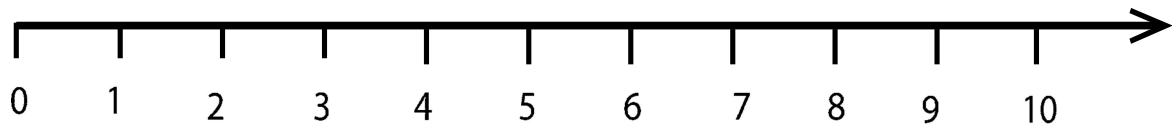
ሠ. $19 _ 18 _ 17$

ሐ. $8 _ 8 _ 8$

ረ. $11 _ 9 _ 8$

2. ከቁጥር መስመር ላይ ሶስት ቁጥሮችን በመወሰድ በፊት፣

በኋላ እና በመካከል በማለት ለዩ።

ምሳሌ 1 ቁጥር ከ 2 በፊት ትገኛለች።

2 ቁጥር በ 1 እና በ 3 መካከል ትገኛለች።

3 ቁጥር ከ 2 በኋላ ትገኛለች።

ቁጥሮች	በፊት	ከኋላ
5	4	6
10		
13		
14		
7		

3. በተሰጠው ምሳሌ መሰረት ባዶ ቦታዎችን ሙሉ።

ምሳሌ የ 4 ቀዳማይ 3 ነው።

የ 7 ተከታይ 8 ነው።

ሀ. የ 6 ተከታይ ነው።

ለ. የ 8 ቀዳማይ ___ ነው።

ሐ. የ 9 ተከታይ ___ ነው።

መ. የ 1 ቀዳማይ ___ ነው።

ሠ. የ 5 ተከታይ ___ ነው።

4. እኔ ቁጥር ነኝ በሰባት እና በዘጠኝ መካከል እገኛለሁ እኔ ማን ነኝ?

አስተዋሉ

✓ ከተሰጠው ቁጥር በፊት የሚገኝ ቁጥር ቀዳማይ ይባላል።

✓ ከተሰጠው ቁጥር በኋላ የሚገኝ ቁጥር ተከታይ ይባላል።

2.3. እስከ 20 ያሉ ቁጥሮች ቅደም ተከተል

የመማር ብቃቶች:

- የቁጥር ስብስቦችን በቁጥራቸው ቅደም ተከተል ማስቀመጥ።

ተግባር 2.2 ቁጥሮች ከ 0 አስከ 10 በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

አስተዋሉ: እስከ 20 ያሉ ቁጥሮች ቅደም ተከተል በአሀዝ ከትንሹ ወደ ትልቁ እንደሚከተለው ይሆናል።

0 ፣ 1 ፣ 2 ፣ 3 ፣ 4 ፣ 5 ፣ 6 ፣ 7 ፣ 8 ፣ 9 ፣ 10 ፣ 11 ፣
12 ፣ 13 ፣ 14 ፣ 15 ፣ 16 ፣ 17 ፣ 18 ፣ 19 ፣ 20

እስከ 20 ያሉ ቁጥሮች ከትልቁ ወደ ትንሹ

20 ፣ 19 ፣ 18 ፣ 17 ፣ 16 ፣ 15 ፣ 14 ፣ 13 ፣ 12 ፣ 11
፣ 10 ፣ 9 ፣ 8 ፣ 7 ፣ 6 ፣ 5 ፣ 4 ፣ 3 ፣ 2 ፣ 1 ፣ 0

መልመጃ 2.3

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ከትንሹ ወደ ትልቁ በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

ምሳሌ 11 ፣ 15 ፣ 14 ፣ 18 ፣ 17

ከትንሹ ወደ ትልቁ 11 ፣ 14 ፣ 15 ፣ 17 ፣ 18

ሀ. 16 ፣ 14 ፣ 18 ፣ 15 ፣ 17

ለ. 19 ፣ 12 ፣ 11 ፣ 18 ፣ 15

ሐ. 19 ፣ 13 ፣ 17 ፣ 14 ፣ 16

መ. 19 ፣ 17 ፣ 15 ፣ 13 ፣ 12

2. የሚከተሉትን በተሰጠው ምሳሌ መሰረት ባዶ ቦታዎችን ሙሉ።

ምሳሌ የ 14 ቀዳማይ 13 ነው።

የ 17 ተከታይ 18 ነው።

ሀ. የ 16 ተከታይ ___ ነው።

ለ. የ 18 ቀዳማይ ___ ነው።

ሐ. የ 19 ተከታይ ___ ነው።

መ. የ 11 ቀዳማይ ___ ነው።

ሠ. የ 15 ተከታይ ___ ነው።

3. የጎደለውን ቁጥር መሉ።

ምሳሌ 12 ፣ ___ ፣ 14 ፣ ___ ፣ 17 ፣ ___ ፣ 19

12 ፣ 13 ፣ 14 ፣ 15 ፣ 16 ፣ 17 ፣ 18 ፣ 19

ሀ. 11 ፣ ___ ፣ 13 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 16

ለ. 15 ፣ ___ ፣ 17 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 20

ሐ. 12 ፣ ___ 14 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 17

መ. 16 ፣ ___ ፣ 18 ፣ ___ ፣ 20

2.4. ቁጥሮችን በ 10 ቡድን መክፈል

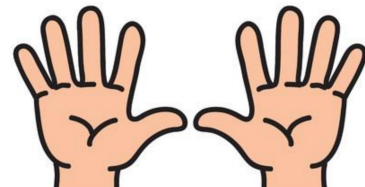
የመማር ብቃቶች:

- ሁለት የቁስ ስብስቦችን 10 እስኪሆኑ ድረስ ማጣመር።
- ቁሶችን በአስር እና በአምስት መመደብ።

ተግባር 2.3 የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸውን ያፋ።

መልመጃ 2.4

በምሳሌው መሰረት ምስሎችን በ10 ቡድን በመክፈል ግለፁ።

ሀ.

16 = 10 እና 6

ለ.

13 = _____ እና _____

ሐ.

15 = _____ እና _____

መ.

12 = _____ እና _____

የቡድን ስራ: 2.3

1. የራሳችሁንና የጓደኞቻችሁን እርሳስ 10 ፣ 10 እያደረጋችሁ አስቀምጡ።
2. ቻኮችን በቀለማቸው 10 ፣ 10 እያደረጋችሁ ቁጠሩ።

የምዕራፍ 2 ማጠቃለያ

❖ ቁጥሮችን ለማወዳደር የምንጠቀማቸው ምልክቶች

“ < “ ይህ የያንሳል ምልክት ነው።

“ > ” ይህ የይበልጣል ምልክት ነው።

“ = “ ይህ የእኩል ይሆናል ምልክት ነው።

የምዕራፍ 2 ማጠቃለያ መልመጃ

1. ባዶ ቦታዉን ሙሉ።

ሀ. _____ በ 3 እና በ 5 መካከል ይገኛል።

ለ. _____ የ 8 ቀዳማይ ነዉ።

ሐ. _____ በ 12 እና በ 14 መካከል ይገኛል።

መ. _____ የ 0 ተከታይ ነዉ።

ሠ. _____ በ 9 እና በ 11 መካከል ይገኛል።

2. ቁጥሮችን " $<$ " " $>$ " " $=$ " ወይም " $=$ " በመጠቀም

አወዳድሩ።

ሀ. 12 _____ 15

ሠ. 19 _____ 12

ለ. 17 _____ 11

ረ. 15 _____ 15

ሐ. 13 _____ 13

ሰ. 10 _____ 18

መ. 0 _____ 3

ሸ. 7 _____ 2

3. የሚከተሉትን ቁጥሮች ከትልቁ ወደ ትንሹ በቅደም ተከተል

አስቀምጡ።

ሀ. 2፣ 6፣ 7፣ 5፣ 4፣ 3

ለ. 12፣ 10፣ 9፣ 11፣ 13

ሐ. 18፣ 15፣ 16፣ 19፣ 20፣ 17

መ. 4፣ 0፣ 1፣ 5፣ 3፣ 2

ሠ. 8፣ 6፣ 7፣ 4፣ 3፣ 5

4. የሚከተሉትን ቁጥሮች ከትንሹ ወደ ትልቁ በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

ሀ. 3፣ 6፣ 7፣ 5፣ 4፣ 2

መ. 19፣ 15፣ 16፣ 18፣ 20፣ 17

ለ. 13፣ 10፣ 9፣ 11፣ 12

ሠ. 4፣ 0፣ 1፣ 5፣ 3፣ 2

ሐ. 2፣ 0፣ 1፣ 5፣ 3፣ 4

ረ. 5፣ 6፣ 7፣ 8፣ 3

ምዕራፍ

3

መደመር

የመማር ወጤቶች: ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፤

- የተለያዩ ዘዴዎችን በመጠቀም ቁጥሮችን ትደምራላችሁ።
- የመደመርን ሂሳባዊ ገለጻ ትረዳላችሁ።
- የመደመር ምልክትን ታውቃላችሁ።

መግቢያ

በምዕራፍ አንድ ቁጥሮችን አስከ 20 ማንበብና መጻፍ እንድሁም በምዕራፍ ሁለት ቁጥሮችን ማወዳደር እና ቅደም ተከተል ተመራቸዋል። በዚህ ምዕራፍ ደግሞ ቁጥሮችን አስከ 20 መደመር ትማራላችሁ።

3.1 መደመርን በተረት

የመማር ብቃቶች:

- የሁለት ቁሶችን ስብስብ ማደባለቅ እና አብሮ መቁጠር።
- “+” ምልክት መረዳት።
- “=” ምልክት መረዳት።

ተግባር 3.1

1. መላኩ በክረምት ወቅት 10 ችግኞችን ተከለ። ከተተከለው ወሰጥ ሶስቱ ሳይፀድቁ ቢቀሩ ስንት ችግኞች ፀደቁ?
2. እኔ ቁጥር ነኝ 4 ሲደመርብኝ 10 እሆናለሁ። እኔ ማን ነኝ?

3. የሚከተሉትን ምስሎች በመደባለቅ ብዛታቸውን ዓፉ።

7

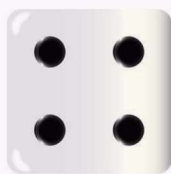
እና

3

=

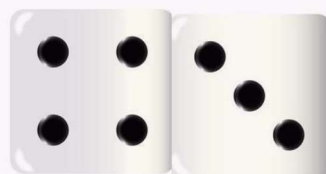
10

እና

=

እና

=

እና

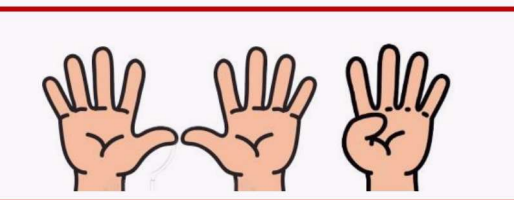
=

እና

=

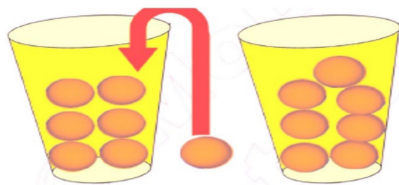
አስተዋሉ:- “+” የመደመር ምልክት ነው።

መልመጃ 3.1

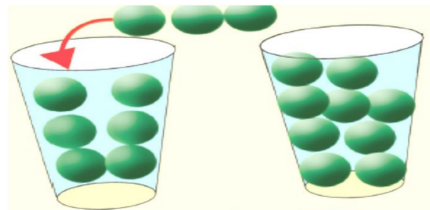
በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን ምስሎች ደምሩ።

4 + 4 = 8

ሀ. $6 + 1 = \boxed{?}$

ለ. $6 + 3 = \boxed{?}$

ሐ. + _____ = _____

3.2. ቁጥሮችን ወደፊት እየዘለሉ መቁጠር

የመማር ብቃቶች:

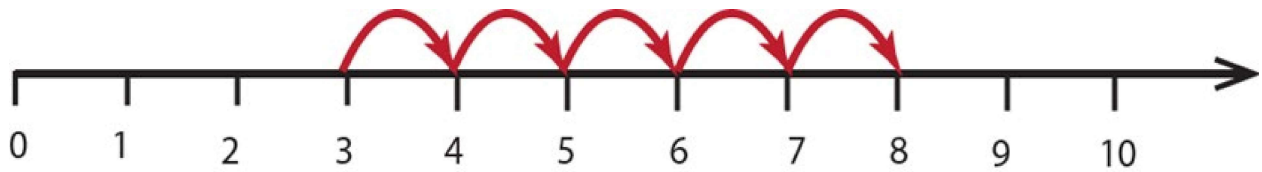
- ከ1 በመነሳት በ2፣3 ወይም በ5 እየዘለሉ መቁጠር
- ከ1 በተለየ መነሻ እየዘለሉ መቁጠር

የቡድን ስራ: 3.1

ቁጥሮችን ከ 0 እስከ 20 በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

በምሳሌው መሰረት የቁጥር መስመርን በመጠቀም ቁጥሮችን ወደ ፊት ቁጠሩ።

ምሳሌ: 3፣ 4፣ 5፣ 6፣ 7፣ 8

ሀ. 6፣ 7 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 10 ፣ 11

ለ. 8 ፣ 9 ፣ ___ ፣ 11 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 14

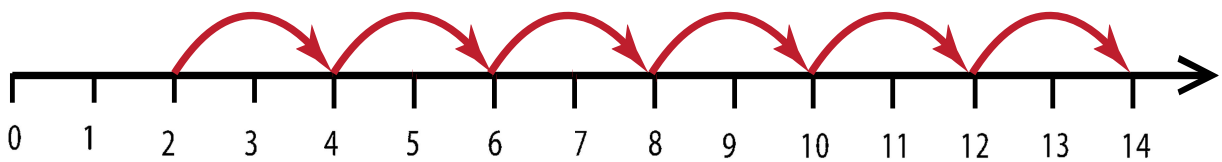
ሐ. 15 ፣ ___ ፣ 17 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 20

መ. 0 ፣ 1 ፣ ___ ፣ ___ 4 ፣ ___ ፣ 5

መልመጃ 3.2

የሚከተሉትን ቁጥሮች በምሳሌው መሰረት እየዘለላችሁ ቁጠሩ።

ምሳሌ: 2 ፣ 4 ፣ 6 ፣ 8 ፣ 10 ፣ 12 ፣ 14

ሀ. 3 ፣ 6 ፣ ___ ፣ 12 ፣ ___ ፣ 18

ለ. 4 ፣ 8 ፣ ___ ፣ 16 ፣ 20

ሐ. 0፣ 5 ፣ ___ ፣ 15 ፣ 20

3.3. 5 ፣ 6 ፣ 7 ፣ 8 ፣ 9 እና 10 መመስረት

የመማር ብቃት:

- ከ10 በታች ያሉ ቁጥሮችን በማጣመር አስርን መደመር።

ተግባር 3.2

አራት እና አንድ ሲደባለቁ አምስት ይሆናሉ።

አምስትና ዜሮ ሲደባለቁ _____ ይሆናሉ።

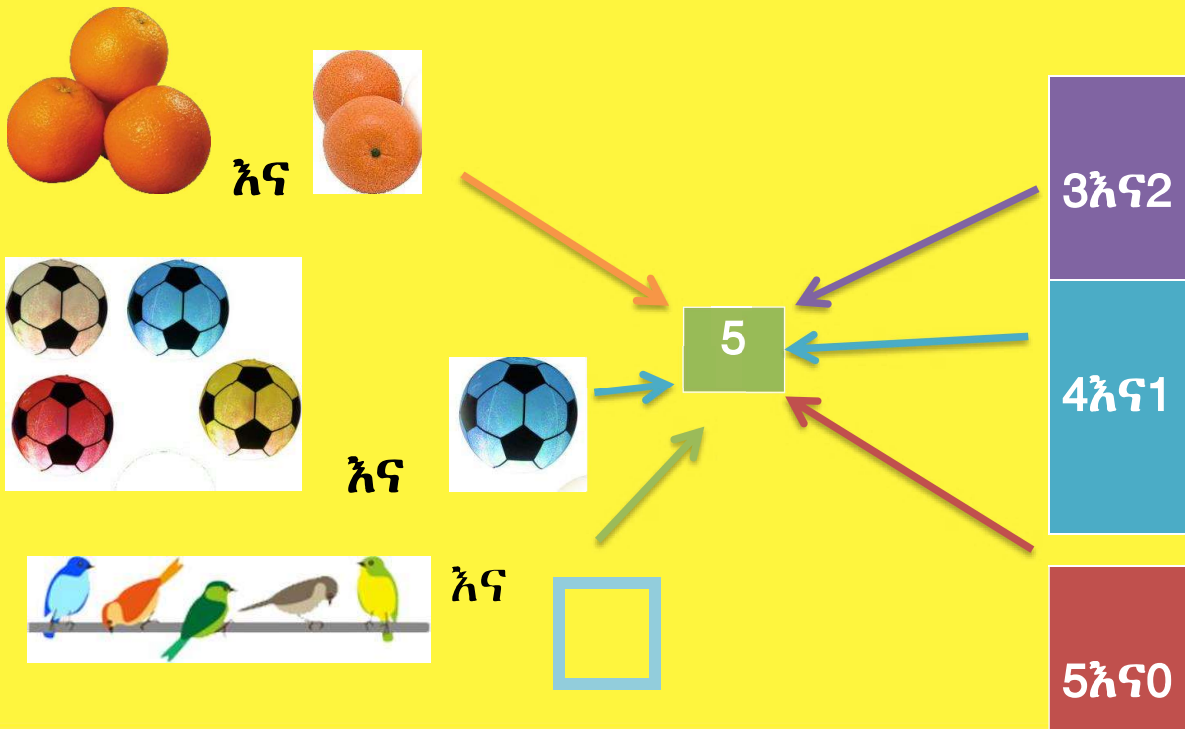
ሶስትና አራት ሲደባለቁ _____ ይሆናሉ።

ሰባትና ሁለት ሲደባለቁ _____ ይሆናሉ።

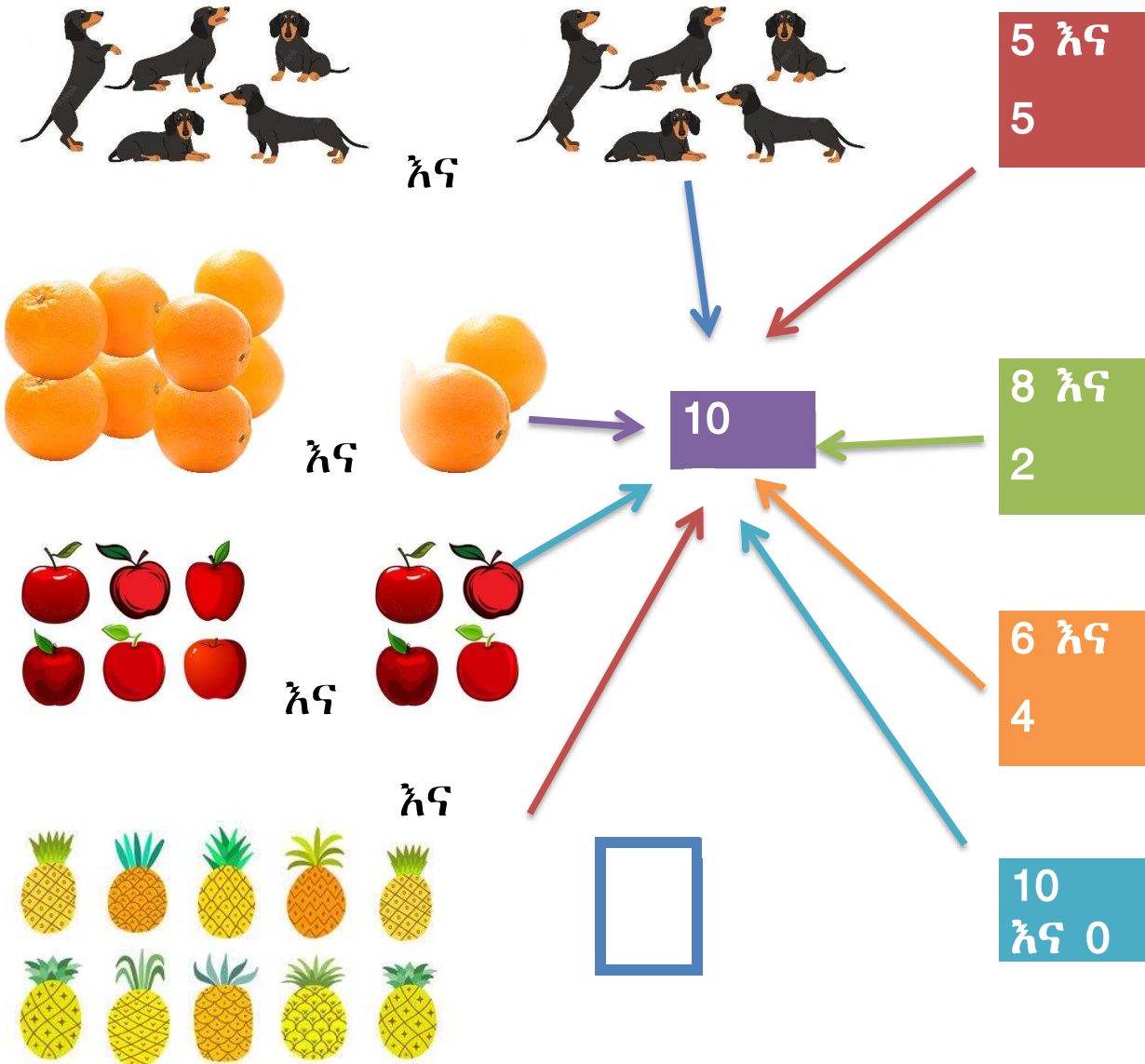
ሶስትና አምስት ሲደባለቁ _____ ይሆናሉ።

አራትና ሁለት ሲደባለቁ _____ ይሆናሉ።

አስተዋሉ: 5 እንደሚከተለው መመስረት ይቻላል።

10 እንደሚከተለው መመስረት ይቻላል።

መልመጃ 3.3

8 ፣ 7 እና 9 ከላይ በተሰጠው ምሳሌ መሰረት መስርቱ

3.4 ቁጥሮችን መተንተን

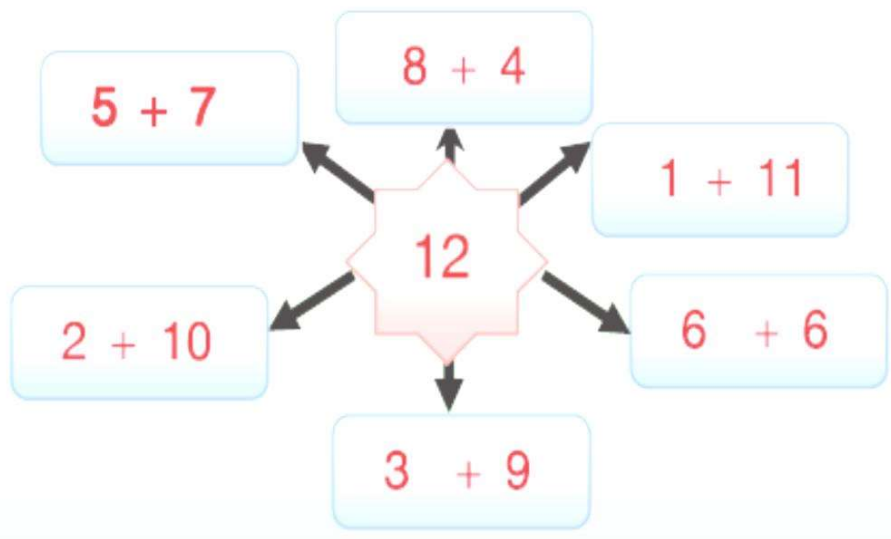
- የመግር ብቃት፡
- ቁጥሮችን በተለያዩ የቁጥሮች ድምር መግለፅ።

ተግባር 3.3 የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ።

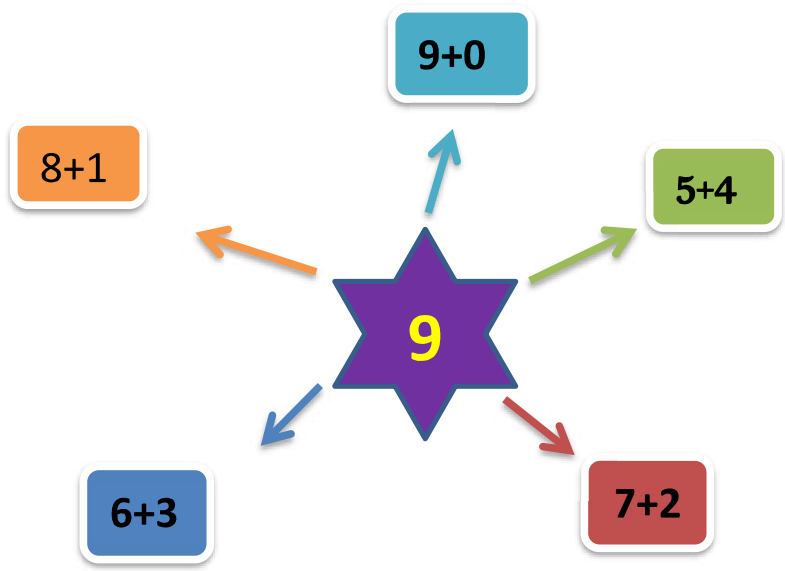
ሀ. $3+6$	መ. $0+8$
ለ. $5+6$	ሠ. $11+3$
ሐ. $6+6$	ረ. $12+5$

ቁጥሮችን እንደሚከተለው መተንተን ይቻላል።

ምሳሌ ሀ. 12

ለ. 9

መልመጃ 3.4

1. ከላይ በተሰጠው ምሳሌ መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች ተንትኑ።

ሀ. 14

ለ. 8

ሐ. 11

መ. 19

መ. 5

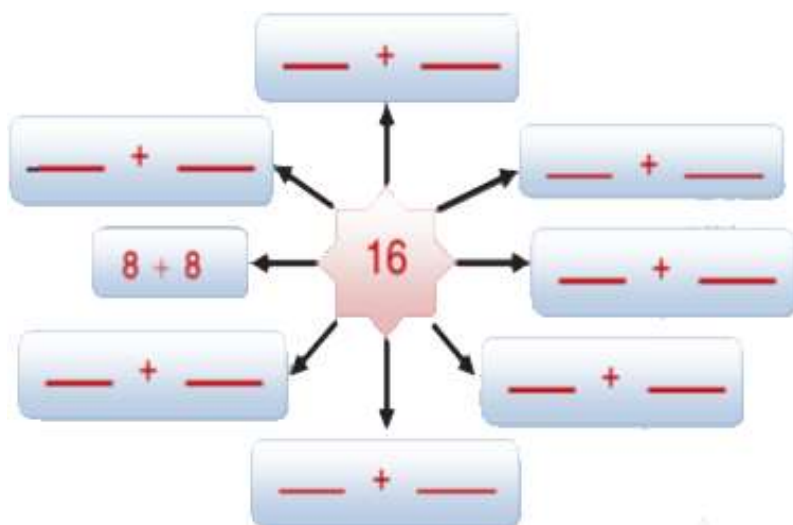
ረ. 11

ሰ. 15

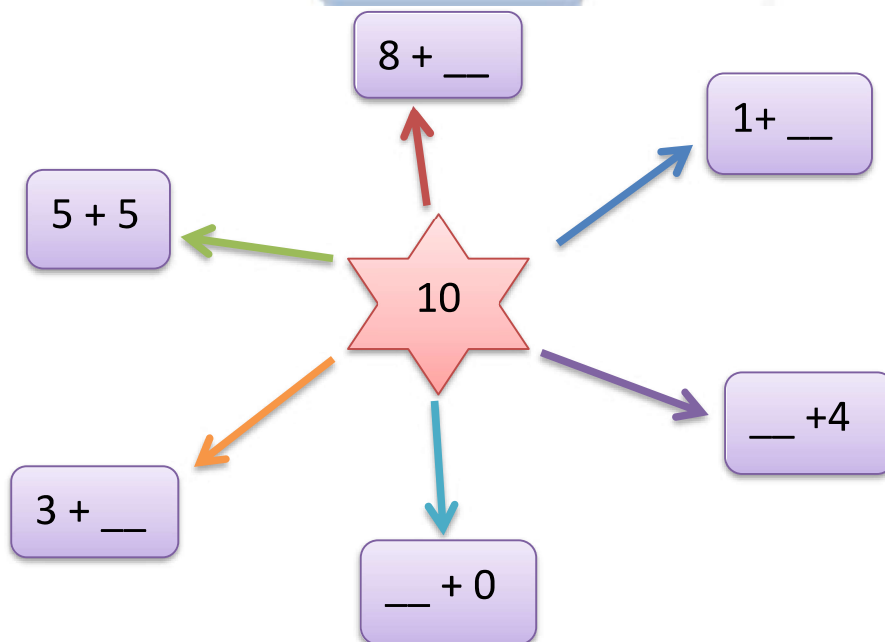
ሸ. 18

2. የሚከተሉትን በጎደለው ቦታ ሙሉ፡

ሀ.

ለ.

3.5 እጥፍና አቅራብ እጥፍ

የመማር ብቃት:

- የቁጥሮችን እጥፍ እና አቅራብ አጥፍ መረዳት።

ተግባር 3.4 የሚከተሉትን ነጥቦች ደምሩ።

1. + =

2. + =

3. + =

4. + =

5. + =

አስተውሉ፡ እጥፍ ማለት የሁለት እኩል ቁጥሮች ድምር ነው።
አቅራብ አጥፍ ማለት ከቁጥሩ እጥፍ በአንድ የሚበልጥ ማለት ነው። ወይም በሌላ አገላለፅ

አቅራብ እጥፍ = እጥፍ + 1 ማለት ነው።

ምሳሌ

ሀ. $2 + 2 = 4$ ይህ ማለት 4 የ 2 እጥፍ ነው ማለት ነው።

ለ. $3 + 3 = 6$ ይህ ማለት 6 የ 3 እጥፍ ነው ማለት ነው።

ሐ. $7 = 6 + 1$ ይህ ማለት 7 የ 3 አቅራብ እጥፍ ነው።

መ. $8 + 8 = 16$ ይህ ማለት 16 የ 8 እጥፍ ነው ማለት ነው።

ሠ. $9 = 8 + 1$ ይህ ማለት 9 የ 4 አቅራብ እጥፍ ነው።

መልመጃ 3.5

1. የሚከተሉትን ባዶ ቦታ ሙሉ።

ሀ. የ 4 እጥፍ _____ ነው።

ሸ. 8 የ _____ እጥፍ ነው።

ለ. የ 6 እጥፍ _____ ነው።

ቀ. 2 የ _____ እጥፍ ነው።

ሐ. የ 7 እጥፍ _____ ነው።

በ. 12 የ _____ እጥፍ ነው።

መ. የ 2 እጥፍ _____ ነው።

ተ. 18 የ _____ እጥፍ ነው።

ሠ. 11 የ _____ አቀራብ እጥፍ ነው።

ረ. 5 የ _____ አቀራብ እጥፍ ነው።

2. የሚከተለውን ሰንጠረዥ ሙሉ።

ቁጥር	እጥፍ	አቀራብ እጥፍ
3		
5		
7		
9		
8		
6		

3.6 ባለ አንድ አሃዝ ቁጥሮችን መደመር

የመማር ብቃት፡

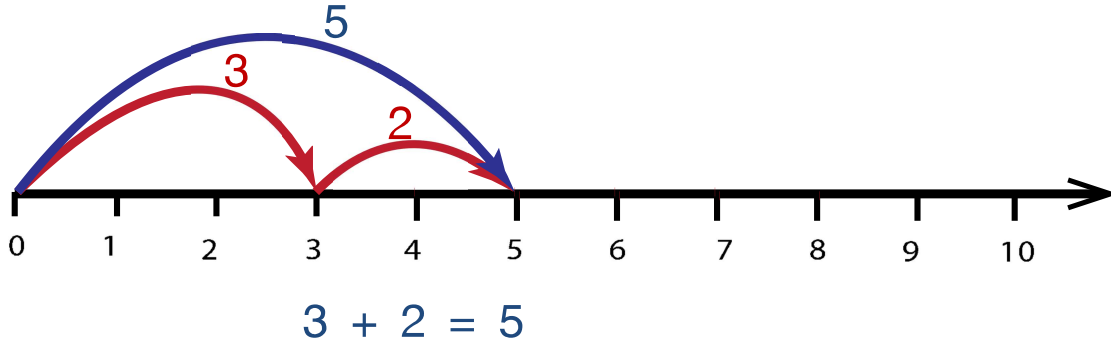
- ሁለት ባለ አንድ አሃዝ ቁጥሮችን መደመር።
- የቁጥር መስመር በመጠቀም ቁጥሮችን ወደ ጎን መደመር።

ተግባር 3.5

ሶስት ደብተሮች ነበሩኝ። እናቴ ሁለት ጨመረችልኝ። አጠቃላይ ስንት ደብተሮች ይኖሩኛል?

ምሳሌ: $3+2 = 5$ ይህ ማለት በቁጥር መስመር ወደ ጎን

ሲደመሩ እንደሚከተለው ይሆናል።

ተግባር 3.3 የቁጥር መስመርን በመጠቀም ቁጥሮችን ደምሩ።

ሀ. $2+3 = \underline{\quad}$

ሐ. $7+3 = \underline{\quad}$

ለ. $1+5 = \underline{\quad}$

መ. $2+6 = \underline{\quad}$

አስተወሉ:- ዜሮ ከማንኛውም ቁጥር ጋር ቢደመር ለወጥ አይመጣም።

ምሳሌ $0 + 5 = 5$

$0 + 9 = 9$

መልመጃ 3.6

1. በምሳሌው መሰረት ቁጥሮችን ቁልቁል ደምሩ።

ምሳሌ : ሀ. $\begin{array}{r} 5 \\ +2 \\ \hline \end{array}$

ለ. $\begin{array}{r} 4 \\ +1 \\ \hline \end{array}$

ሐ. $\begin{array}{r} 6 \\ +2 \\ \hline \end{array}$

መ. $\begin{array}{r} 6 \\ +0 \\ \hline \end{array}$

ሀ. $\begin{array}{r} 0 \\ +2 \\ \hline \end{array}$

ሐ. $\begin{array}{r} 6 \\ +2 \\ \hline \end{array}$

ሠ. $\begin{array}{r} 4 \\ +2 \\ \hline \end{array}$

ለ. $\begin{array}{r} 5 \\ +4 \\ \hline \end{array}$

መ. $\begin{array}{r} 7 \\ +3 \\ \hline \end{array}$

ረ. $\begin{array}{r} 5 \\ +5 \\ \hline \end{array}$

2. የጎደለውን ባዶ ቦታ ሙሉ።

ሀ. $3 + \underline{\quad} = 7$

ሠ. $7 + \underline{\quad} = 8$

ለ. $\begin{array}{r} 3 \\ +5 \\ \hline \end{array}$

ረ. $8 + \underline{\quad} = 10$

ሐ. $\underline{\quad} + 5 = 9$

ሰ. $\begin{array}{r} 9 \\ + \\ \hline = 15 \end{array}$

መ. $\underline{\quad} + 6 = 7$

3. በክረምት ወቅት ተማሪ አለሙ ሁለት አቅመ ደካማ ሰዎችን እና አራት የታመሙ ሰዎችን ይረዳል። አለሙ አጠቃላይ ስንት ሰዎች ይረዳል?

4. አስቴር በክረምት ወቅት ቅዳሜ 4 የዛፍ ችግኞችን እና እሁድ 5 የዛፍ ችግኞችን ተከለች። አጠቃላይ ስንት ችግኞችን ተከለች?

3.7 ባለ አንድ አሃዝ ከባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮች ጋር መደመር

የመማር ብቃት፡

- ባለአንድ አሃዝ ቁጥሮችን ከባለሁለት አሃዝ ቁጥሮች ጋር መደመር።

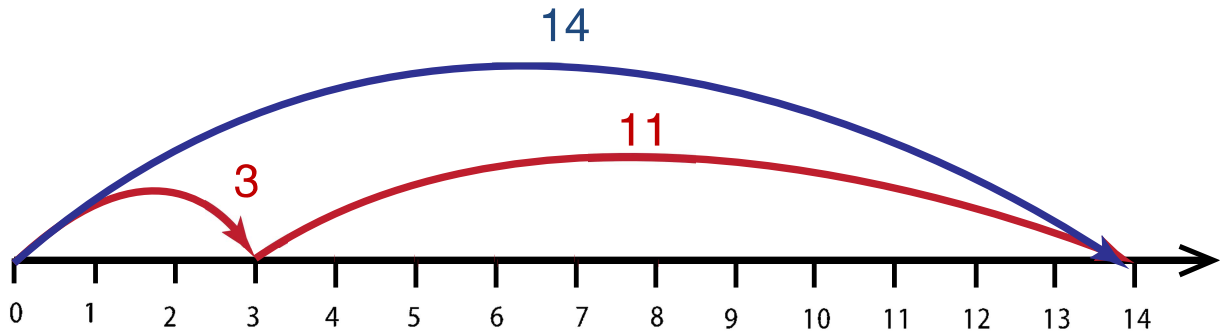
ተግባር 3.6 የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ።

ሀ. $3 + 2$ ለ. $5 + 6$ ሐ. $1 + 7$ መ. $2 + 17$

- የቁጥር መስመር በመጠቀም ባለ አንድ እና ባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮችን ወደ ጎን መደመር።

ምሳሌ

$3+11 = 14$ ይህ ማለት በቁጥር መስመር ወደ ጎን ሲደመሩ እንደሚከተለው ይሆናል።

የቡድን ስራ 3.2

በምሳሌው መሰረት የቁጥር መስመር በመጠቀም የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ።

ሀ. $5+13$

ሐ. $2+18$

ለ. $6+12$

መ. $3+17$

መልመጃ 3.7

1. በምሳሌው መሰረት ቁጥሮችን ቁልቁል ደምሩ።

ምሳሌ :

ሀ. $\begin{array}{r} 5 \\ +12 \\ \hline = 17 \end{array}$

ለ. $\begin{array}{r} 4 \\ +11 \\ \hline = 15 \end{array}$

ሐ. $\begin{array}{r} 6 \\ +12 \\ \hline = 18 \end{array}$

መ. $\begin{array}{r} 16 \\ +0 \\ \hline = 16 \end{array}$

ሀ. $\begin{array}{r} 0 \\ +12 \\ \hline = _ \end{array}$

ለ. $\begin{array}{r} 5 \\ +14 \\ \hline = _ \end{array}$

ሐ. $\begin{array}{r} 16 \\ +2 \\ \hline = _ \end{array}$

መ. $\begin{array}{r} 7 \\ +13 \\ \hline = _ \end{array}$

ሠ. $\begin{array}{r} 4 \\ +12 \\ \hline = _ \end{array}$

ረ. $\begin{array}{r} 15 \\ +5 \\ \hline = _ \end{array}$

2. የጎደለውን ባዶ ቦታ ሙሉ::

ሀ. $13 + \underline{\quad} = 17$

ሠ. $17 + \underline{\quad} = 18$

ለ. $0 + \underline{\quad} = 16$

ረ. $18 + \underline{\quad} = 20$

ሐ. $\underline{\quad} + 15 = 19$

ሰ. $12 + \underline{\quad} = 16$

መ. $\underline{\quad} + 16 = 17$

የምዕራፍ 3 ማጠቃለያ

- "+"ይህ የመደመር ምልክት ነው።
- ማንኛውም ቁጥር ከዜሮ ጋር ሲደመር እራሱ ቁጥሩን ይሰጠናል።
- ቁጥሮችን ወደ ጎን እና ቁልቁል መደመር ይቻላል።
- እጥፍ ማለት የሁለት እኩል ቁጥሮች ድምር ነው።
- አንድን ቁጥር እጥፍ ካደረግን በኋላ ከእጥፍ ቀጥሎ የሚመጣው ቁጥር አቅራብ እጥፍ ይባላል።

5. የሚከተለውን ስንጠረገፍን ሙሉ::

ቁጥር	እጥፍ	አቀራብ እጥፍ
2		
8		
4		
9		
1		

6. ማርታ ለህዳሴ ግድብ የሚወል በተለያዩ ጊዜ 5 ብር እና 10 ብር ሰጠች:: ማርታ አጠቃላይ ስንት ብር ሰጠች?

7. አበበ በቦርሳወ ወስጥ 2 ማንጎ እና 4 ብርቴካኖችን ይዟል:: አበበ በቦረሳወ ወስጥ ስንት ፍራፍሬዎችን ይዟል?

8. ወንድሜ ለእኔ እና ለእህቴ ሶስት ሶስት ደብተሮችን ገዝቶ መጣ:: ወንድሜ አጠቃላይ ስንት ደብተሮችን ገዛ?

ምዕራፍ

4

መቀነስ

የመማር ወ.ጤቶች: ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት በኋላ

- የተለያዩ ዘዴዎችን በመጠቀም ቁጥሮችን ትቀንሳላችሁ።
- በመደመርና በመቀነስ መካከል ያለውን ዝምድና ትረዳላችሁ።

መግቢያ

በምዕራፍ ሁለት አስከ 20 ያሉ ቁጥሮች መደመር

ተምራችኋል። በዚህ ምዕራፍ ደግሞ ስለ መቀነስ ትማራላችሁ።

4.1 ወደ ኋላ መቁጠር

የመማር ብቃት:

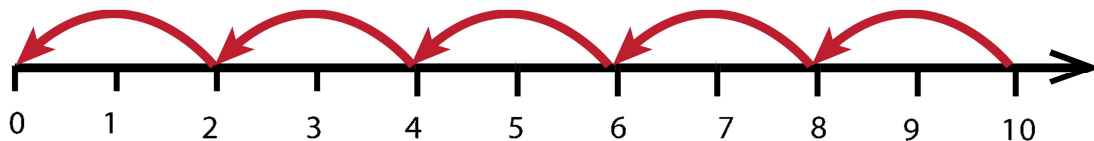
- ወደ ኋላ መቁጠር።

ተግባር 4.1

ቁጥሮችን ከ 20 እስከ 0 በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

የቁጥር መስመርን በመጠቀም ቁጥሮችን ወደ ኋላ በ2 ፣ በ2 መዘለል ማስቀመጥ።

ምሳሌ: 10፣ 8፣ 6፣ 4፣ 2፣ 0

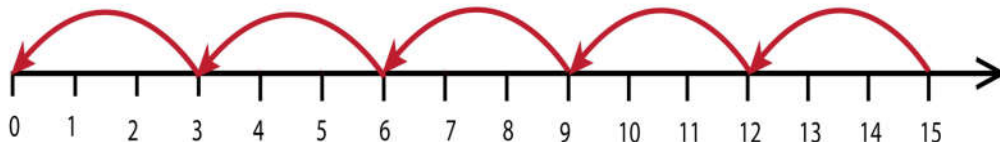

የቁጥር መስመርን በመጠቀም ቁጥሮችን ወደ ኋላ በ3 ፣ በ3

መዘለል ማስቀመጥ።

ሒሳብ 1ኛ ክፍል

ምሳሌ: 15 ፣ 12 ፣ 9 ፣ 6 ፣ 3 ፣ 0

መልመጃ 4.1

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች በቁጥር መስመር ላይ በ 2 እና በ 3 እየዘለላችሁ በማስቀመጥ አሳዩ።

ሀ. 15፣ 13፣ 11፣ 9፣ 7፣ 5 ሐ. 18፣ 15፣ 12፣ 9፣ 6

ለ. 16፣ 14፣ 12፣ 10፣ 8፣ 6፣ 4 መ. 17፣ 14፣ 11፣ 8፣ 5

4.2 መቀነስን በተረት

የመማር ብቃት:

"-" ይህን የመቀነስ ምልክት ማወቅ።

ተግባር 4.2

1. ቅርጫቱ ውስጥ 17 ሙዞች አሉ። ስንት ሲቀነስ ነው 9 የሚቀሩት?

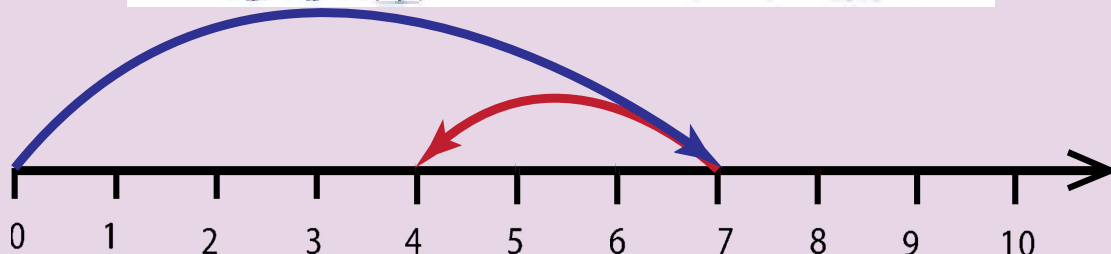
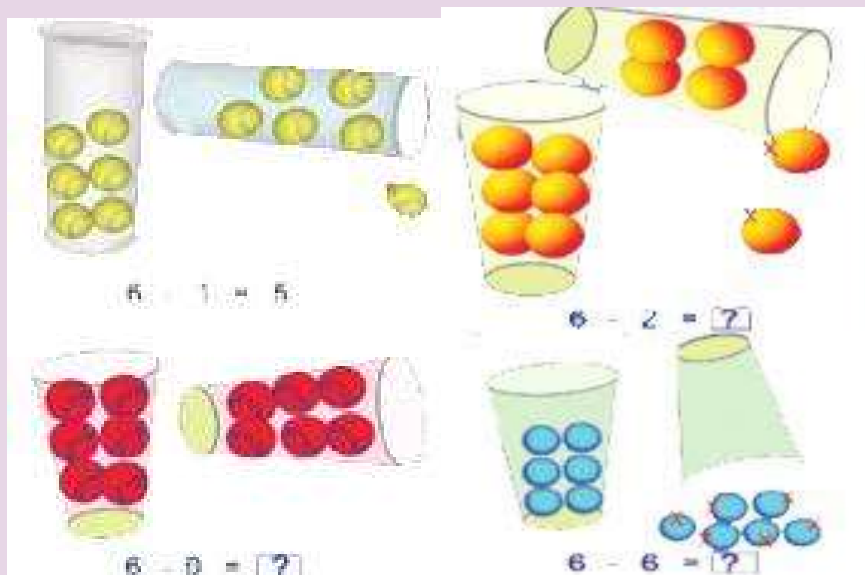
17 = 9

The image shows a subtraction problem. On the left, there are two boxes, each containing a bunch of bananas. Below the first box is the number 17. In the middle is a minus sign. To the right is a red-outlined empty box. To the right of that is an equals sign. On the far right is another box containing a bunch of bananas, with the number 9 below it.

2. እኔ አንድ ቁጥር አሰብኩ። በሶስት ቢቀነስ 12 ይሆናል። እኔ ያሰብኩት ቁጥር ስንት ነው?

3. በምሳሌው መሰረት የጎደለውን መሉ።

$7 - 3 = \square$

4. አበበ አራት ብርቱካኖች አሉት። ሁለቱን ለጓደኞቹ ቢሰጥ ስንት ይቀሩታል?

አስተወሉ

"-" ይህ የመቀነስ ምልክት ነው።

የቡድን ስራ 4.1

አስር አረንጓዴ ጠርመሶች የሚለውን መዝሙር ዘምሩ።

4.3. ቁጥሮችን መተንተን

የመማር ብቃት፡

- አንድን ቁጥር በተለያዩ የመቀነስ ዘዴ መረዳት።

ተግባር 4.3

የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ።

ሀ. $6 - 5$

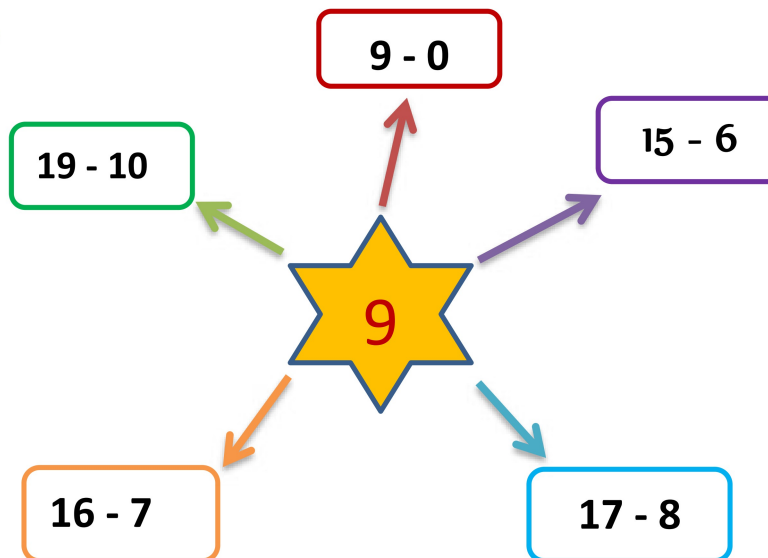
ሐ. $6 - 6$

ለ. $16 - 5$

መ. $11 - 3$

ቁጥሮችን እንደሚከተለው መተንተን ይቻላል።

ምሳሌ

መልመጃ 4.3

1. ከላይ በተሰጠው ምሳሌ መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች ተንትኑ።

ሀ. 10

ሐ. 6

ሠ. 11

ለ. 8

መ. 5

ረ. 5

4.4 ባለ አንድ አሀዝ ቁጥሮችን መቀነስ

የመማር ብቃት:

- ከትልቁ ባለአንድ አሀዝ ላይ ትንሹን ባለአንድ አሀዝ ቁጥር መቀነስ።

ተግባር 4.4 የሚከተሉትን ቁጥሮችን ቀንሱ።

ሀ. $3 - 2 = \underline{\quad}$ መ. $7 - 1 = \underline{\quad}$

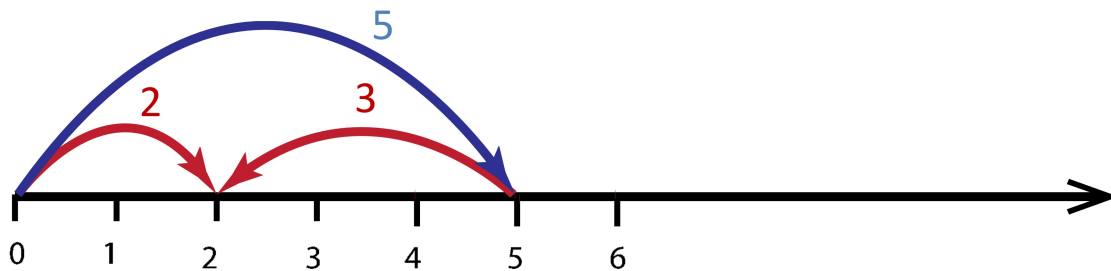
ለ. $5 - 2 = \underline{\quad}$ ሠ. $6 - 2 = \underline{\quad}$

የቁጥር መስመር በመጠቀም ቁጥሮችን ወደ ጎን መቀነስ።

ምሳሌ

$5 - 3 = 2$ ይህ ማለት በቁጥር መስመር ወደ ጎን ሲቀነሱ

እንደሚከተለው ይሆናል።

አስተውሉ

እኩል የሆኑ ቁጥሮችን ስንቀንስ ዜሮ ይሆናል።

ምሳሌ ሀ. $5 - 5 = 0$ ለ. $8 - 8 = 0$

መልመጃ 4.4

1. የቁጥር መስመር በመጠቀም ቁጥሮችን ቀንሱ።

ሀ. $4 - 2 = \underline{\quad}$ ሐ. $3 - 3 = \underline{\quad}$

ለ. $6 - 3 = \underline{\quad}$ መ. $5 - 4 = \underline{\quad}$

2. በምሳሌው መሰረት ቁጥሮችን ቁልቁል ቀንሱ።

ምሳሌ ሀ. $\frac{5}{-2} = \frac{3}{=}$ ለ. $\frac{4}{-2} = \frac{2}{=}$ ሐ. $\frac{6}{-2} = \frac{4}{=}$ መ. $\frac{6}{-6} = \frac{0}{=}$

ሀ. $\frac{2}{-0} = \frac{=}{=}$ ለ. $\frac{5}{-4} = \frac{=}{=}$ ሐ. $\frac{6}{-2} = \frac{=}{=}$

መ. $\frac{4}{-2} = \frac{=}{=}$ ሠ. $\frac{7}{-3} = \frac{=}{=}$ ረ. $\frac{5}{-5} = \frac{=}{=}$

3. የጎደለውን ባዶ ቦታ ሙሉ።

ሀ. $3 + \underline{\quad} = 7$ መ. $\underline{\quad} - 6 = 2$

ለ. $\frac{6}{-5} = \frac{=}{=}$ ሠ. $7 - \underline{\quad} = 2$

ሐ. $\underline{\quad} - 5 = 3$ ረ. $8 - \underline{\quad} = 5$

4. በአንድ ክፍል ውስጥ 9 ተማሪዎች አሉ። 5ቱ ሴቶች ቢሆኑ ወንዶቹ ስንት ናቸው?

4.5. ባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮችን መቀነስ

የመማር ብቃት:

- ከ 20 ከሚያንሱ ባለሁለት አሃዝ ቁጥሮች ከትልቁ ቀጥር ላይ ትንሹን ቁጥር መቀነስ።

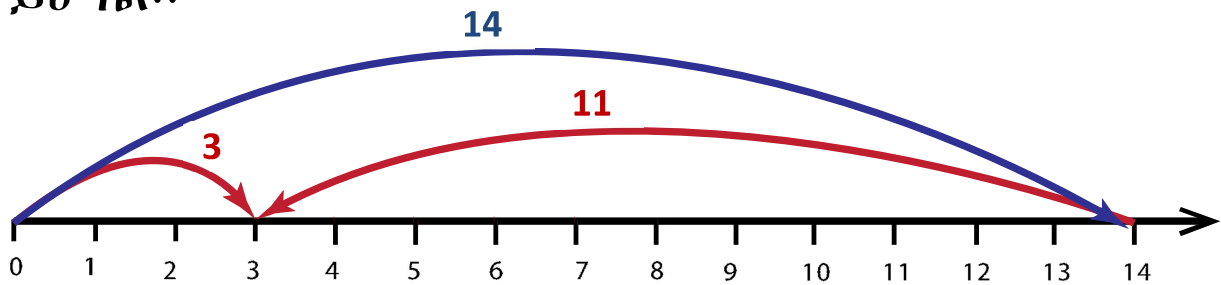
ተግባር 4.5

የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ።

ሀ. $3 - 2$ ለ. $6 - 5$ ሐ. $7 - 1$ መ. $17 - 12$

የቁጥር መስመር በመጠቀም ባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮችን ወደ ጎን መቀነስ። ምሳሌ $14 - 11 = 3$

ይህ ማለት በቁጥር መስመር ወደ ጎን ሲቀንሱ እንደሚከተለው ይሆናል።

የቡድን ስራ 4.2

በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ።

ሀ. $15 - 13$

ሐ. $18 - 12$

ለ. $12 - 11$

መ. $17 - 13$

መልመጃ 4.5

1. በምሳሌው መሰረት ቁጥሮችን ቁልቁል ቀንሱ።

ምሳሌ ሀ. $\frac{15}{-12} = \frac{3}{-3}$

ለ. $\frac{14}{-11} = \frac{14}{-11}$

ሐ. $\frac{16}{-12} = \frac{4}{-3}$

መ. $\frac{16}{-0} = \frac{16}{-16}$

ሀ. $\frac{19}{-12} = \frac{19}{-12}$

ለ. $\frac{5}{+14} = \frac{5}{14}$

ሐ. $\frac{16}{-12} = \frac{4}{-3}$

መ. $\frac{17}{-13} = \frac{17}{-13}$

ሠ. $\frac{14}{-12} = \frac{7}{-6}$

ረ. $\frac{15}{-15} = \frac{1}{-1}$

2. የጎደለውን ባዶ ቦታ ሙሉ።

ሀ. $13 - \underline{\quad} = 1$

ሠ. $17 - \underline{\quad} = 7$

ለ. $19 - \underline{\quad} = 6$

ረ. $18 - \underline{\quad} = 13$

ሐ. $\underline{\quad} - 15 = 5$

ሰ. $12 - 12 = \underline{\quad}$

መ. $\underline{\quad} - 6 = 7$

4.6 በመደመር እና በመቀነስ መካከል ያለው ዝምድና

የመማር ብቃት:

- በመደመር እና በመቀነስ መካከል ያለውን ዝምድና መረዳት።

ተግባር 4.6

የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ ወይም ቀንሱ።

$$ሀ. 3 + 5$$

$$መ. 16 - 13$$

$$ለ. 4 + 5$$

$$ሠ. 5 - 3$$

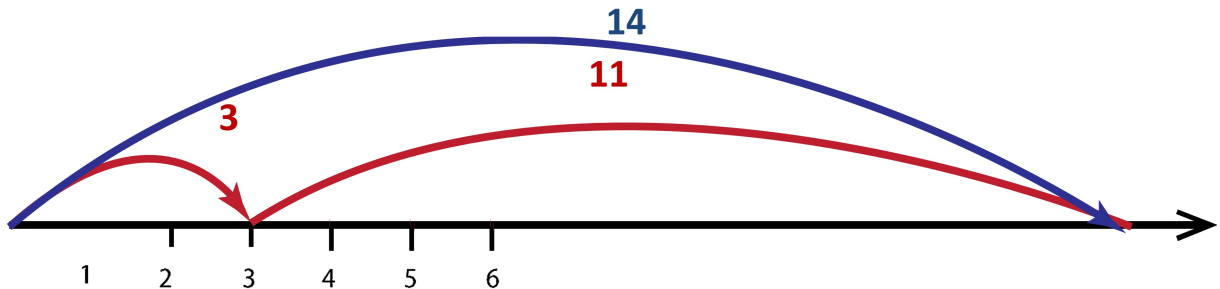
$$ሐ. 14 + 13$$

$$ረ. 3 + 2$$

የመደመር እና የመቀነስ ዝምድና እንደሚከተለው ይሆናል።

ምሳሌ ሀ. $14 - 11 = 3$ ይህ ማለት በቁጥር መስመር ወደ ጎን ሲቀንሱ እንደሚከተለው ይሆናል። ወይም በሌላ አገላለፅ

$14 = 3 + 11$ እንደ ማለት ነው።

ምሳሌ ለ. $3 + 2 = 5$ ወይም $5 - 2 = 3$

$$5 - 3 = 2$$

አስተውሉ

1. መደመር የቅይዩርና የተጣማጅ ባህሪ አለው።
2. መቀነስ የቅይዩርና የተጣማጅ ባህሪ የለውም።

የቅይዩር ባህሪ በመደመር ላይ ማሳየት ይቻላል።

ምሳሌ

$$\begin{array}{lll} \text{ሀ. } 5+3 = 3+5 & \text{ለ. } 12+6 = 6+12 & \text{ሐ. } 6+3 = 3+6 \\ 8 = 8 & 18 = 18 & 9 = 9 \end{array}$$

የተጣማጅ ባህሪይ በመደመር ለይ ማሳየት ይቻላል።

ምሳሌ

$$\begin{array}{ll} \text{ሀ. } (3+6)+2 = 3+(6+2) & \text{ለ. } (11+3)+4 = 11+(3+4) \\ 9+2 = 3+8 & 14+4 = 11+7 \\ 11 = 11 & 18 = 18 \end{array}$$

$$\text{ሐ. } 2+(5+6) = (2+5)+6$$

$$2+11 = 7+6$$

$$13 = 13$$

መልመጃ 4.6

1. በጎደለዉ ቦታ ሙሉ።

$$\text{ሀ. } 7+5 = 12 \text{ ከሆነ } 12 - 5 = \underline{\quad}$$

$$\text{ለ. } 11 + 9 = 20 \text{ ከሆነ } 20 - \underline{\quad} = 9$$

$$\text{ሐ. } 15 + \underline{\quad} = 19 \text{ ከሆነ } 19 - 4 = \underline{\quad}$$

$$\text{መ. } 10+3 = 13 \text{ ከሆነ } 13 - 10 = \underline{\quad}$$

2. የተጣማጅ ባህሪይ በመጠቀም የጎደለዉን ባዶ ቦታ ሙሉ።

$$\text{ሀ. } (3+7)+ 5 = 3 + (7+ \underline{\quad})$$

$$\text{ለ. } \underline{\quad} + (9+3) = (4+9)+3$$

$$\text{ሐ. } (8+6)+2 = \underline{\quad} + (6+2)$$

4.7. የቃላት ፕሮብሌሞች

የመማር ብቃት:

- መደመር እና መቀነስ ያለባቸውን የዕለት ተዕለት

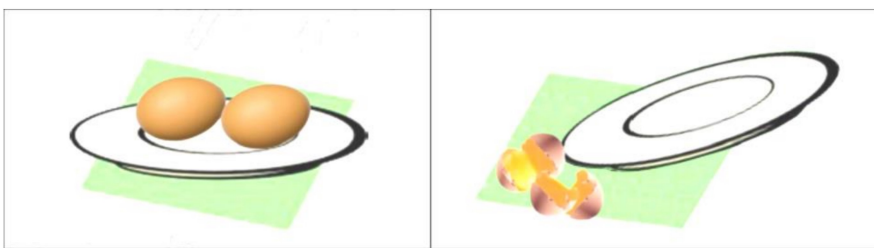
ፕሮብሌሞችን መስራት።

ተግባር 4.7 አልማዝ ሶስት ሙዞችን ገዝታ ሁለቱን ለንደኞቿ ብትስጣቸው ስንት ሙዞች ይቀሯታል?

አስተዋሉ: የቃላት ፕሮብሌሞች እንደሚከተለው መፍታት ይቻላል።

ምሳሌ 1 አስቴር ሁለት እንቁላሎች ነበሯት ሁለቱም ቢሰበሩ ስንት እንቁላሎች ይቀሯታል?

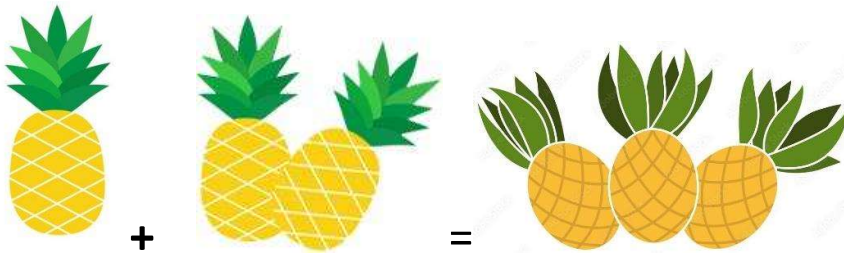
መፍትሄ:- $2 - 2 = 0$ ወይም በስዕል ሲገለፅ እንደሚከተለው ይሆናል።

ምሳሌ 2

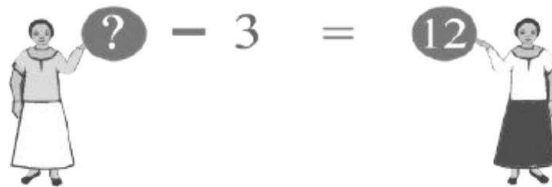
ሄኖክ አንድ አናናስ አለው። ሁለት ተጨማሪ ቢሰጠው አጠቃላይ ስንት አናናሶች ይኖረዋል?

መፍትሄ $1 + 2 = 3$ ወይም በስዕል ሲገለፅ እንደሚከተለው ይሆናል።

የቡድን ስራ 4.3

1. ቅርጫቱ ወሰጥ 17 መቶ አሉ። ስንት ሲቀነስ ነው 9 የሚቀሩት?
2. እኔ አንድ ቁጥር አሰብኩ። በሶስት ሲቀነስ 12 ይሆናል። እኔ ያሰብኩት ቁጥር ስንት ነው?

መልመጃ 4.7

1. መላኩ በክረምት ወቅት 15 ችግኞችን ተከለ። ከተተከለው ወሰጥ ሶስቱ ሳይፀድቁ ሲቀሩ ስንት ችግኞች ፀደቁ?
2. ለምለም አምስት ደሮዎች አሏት። ሁለቱን እናቷ ገበያ ወስዳ ብትሸጥላት ስንት ደሮዎች ይቀሯታል?
3. እኔ ቁጥር ነኝ 4 ሲደመርብኝ 9 እሆናለሁ። እኔ ማን ነኝ?
4. በአንደኛው ምድብ 6 አትሌቶች ቀርበዋል። በሁለተኛው ምድብ ሌሎች 8 አትሌቶች ቀርበዋል። በጠቅላላው ለውድድር የቀረቡት አትሌቶች ብዛት ስንት ነው?

የምዕራፍ 4 ማጠቃለያ

- "-" ይህ የመቀነስ ምልክት ነው።
- እኩል የሆኑ ቁጥሮች ሲቀናነሱ ዜሮ ይሆናል።
- መቀነስና መደመር ተቃራኒ ናቸው።
- ቁጥሮችን ወደኋላ ስንቆጥር እየቀነስ ይሄዳል።
- ከማንኛውም ቁጥር ላይ ዜሮን ስንቀንስ እራሱ ቁጥሩን ይስጠናል።
- አንድን ቁጥር በተለያዩ መልኩ ደምረን ወይም ቀንሰን ስንገልፀው ቁጥሮችን መተንተን ይባላል።
- በቁጥር መስመር ላይ ወደ ኋላ እየዘለልን ስንቆጥር መቀነስን ያሳያል።
- በቁጥር መስመር ላይ ወደ ፊት እየዘለልን ስንቆጥር መደመርን ያሳያል።
- መደመር የቅይዩርና የተጣማጅ ባህሪ አለው።
- መቀነስ የቅይዩርና የተጣማጅ ባህሪ የለውም።

የምዕራፍ አራት ማጠቀሻ መልመጃ

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች በቁጥር መስመር ላይ በመቀነስ አሳዩ።

ሀ. $3 - 2 = 1$ ለ. $6 - 4 = 2$ ሐ. $9 - 5 = 4$

መ. $10 - 5 = 5$ ሠ. $16 - 13 = 3$ ረ. $14 - 6 = 8$

2. ቀጥሎ የተሰጡትን ቁጥሮች በመተንተን ቀንሱ።

ሀ. 12 ለ. 10 ሐ. 7

መ. 14 ሠ. 8 ረ. 11

3. ባደ ቦታውን ሙሉ።

ሀ. $\underline{\quad} - 9 = 10$ ሠ. $10 - \underline{\quad} = 10$

ለ. $4 - \underline{\quad} = 1$ ረ. $11 - 7 = \underline{\quad}$

ሐ. $7 - \underline{\quad} = 3$ ሰ. $10 - 10 = \underline{\quad}$

መ. $\underline{\quad} - 12 = 7$

4. ከትክክለኛው መልስ ጋር አዛምዱ።

ሀ. $4 - 4$ 11

ለ. $9 - 3$ 6

ሐ. $12 - 1$ 12

መ. $10 - 0$ 0

ሠ. $15 - 3$ 10

5. ታላቅ ወንድሜ 6 የመማሪያ ደብተሮች ሰጠኝ። አባቴ

ተጨማሪ 4 ደብተሮች ሰጠኝ። አጠቃላይ ስንት ደብተሮች ይኖረኛል?

6. በአንድ ቦርሳ ውስጥ 8 እርሳሶች ነበሩ። በላይነሽ፣ አለሚቱ

እና ታምራት ከቦርሳ ውስጥ ሁለት ሁለት ቢወስዱ ስንት እርሳሶች ይቀራሉ?

ምዕራፍ

5

እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች

የመማር ወጤቶች፣ ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፡

- በተለያዩ ዘዴዎች ቁጥሮችን ይቆጥራሉ።
- መጠኖችን እና አቀማመጦችን ያላቸውን ዝምድናዎችን ይረዳሉ።

መግቢያ

በምዕራፍ አንድ ትምህርታችሁ አስከ 20 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን ተምራቸዋል። በዚህ ምዕራፍ ደግሞ አስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች መቁጠር እና መፃፍ ትማራላችሁ።

5.1 በ10 በ10 ቡድን መቁጠር

የመማር ብቃት፡

- በ10 በ10 ቡድን መቁጠር

ተግባር 5.1 በሚከተለው ሰንጠረዥ ውስጥ ስንት አስሮች አሉ።

	10
	10+10
	10+10+10
	10+10+10+10
	10+10+10+10+10
	10+10+10+10+10+10

ምሳሌ

አንድ አስር = 10

10+10 = ሁለት አስሮች

10+10+10 = ሶስት አስሮች

ሒሳብ 1ኛ ክፍል

$10+10+10+10 =$ አራት አስሮች

$10+10+10+10+10 =$ አምስት አስሮች

በምሳሌው መሰረት ባዶ ቦታውን ሙሉ።

የአስር ድምር	የአስር ብዛት	ሲግብብ
$10 = 10$	አንድ አስር	አስር
$10+10 = 20$	ሁለት አስሮች	ሃያ
$10+10+10 = 30$	ሶስት አስር	ሰላሳ
$10+10+10+10 = 40$		
$10+10+10+10+10 = 50$		
$10+10+10+10+10+10 = 60$		
$10+10+10+10+10+10+10 = 70$		
$10+10+10+10+10+10+10+10 = 80$		
$10+10+10+10+10+10+10+10+10 = 90$		
$10+10+10+10+10+10+10+10+10+10 = 100$	አስር አስሮች	መቶ

አስተውሉ

10 ፣ 20 ፣ 30 ፣ 40 ፣ 50 ፣ 60 ፣ 70 ፣ 80 ፣ 90 እና 100

የአስር ብዜቶች ናቸው።

መልመጃ 5.1

1. ባዶ ቦታዎን ሙሉ።

ሀ. 10 ፣ 20 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 50 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 80 ፣ ___ ፣ 100

ለ. 100 ፣ 90 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 60 ፣ ___ ፣ 40 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 10

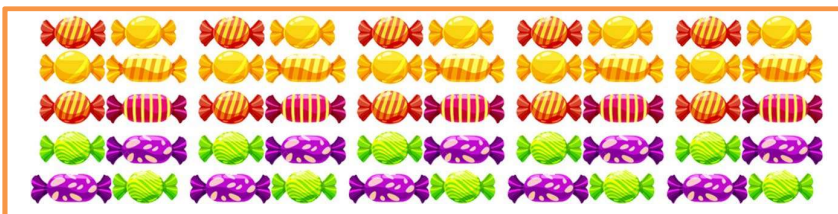
ሐ. 30 ፣ 40 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 70 ፣ ___ ፣ 90

መ. 80 ፣ 70 ፣ ___ ፣ 50 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 20 ፣ 10

2. ምስሎችን ከብዛታቸው ጋር አዛምዱ።

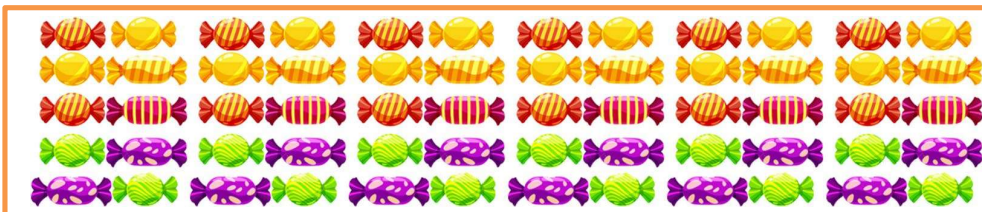
60

10

40

50

5.2 ቁጥሮች አስከ 100

የመማር ብቀቶች:

- እስከ 100 ያሉ ቁጥሮችን በቃላቸው መቁጠር።
- ከ21-100 ያሉ ሙሉ-ቁጥሮችን በፊደል እና በአሃዝ መጻፍና ማንበብ።
- በመቁጠሪያ ቁጥሮች ቁጥሮችን መቁጠር።

ተግባር 5.2 ከ 0 እስከ 20 ያሉ ቁጥሮችን በቅደም ተከተል

ሀ. ከትንሹ ወደ ትልቁ ያስቀምጡ።

ለ. ከትልቁ ወደ ትንሹ ያስቀምጡ።

ሐ. የአስር ብዜቶችን ዘርዝሩ ።

ከ 21 - 100 ያሉ ቁጥሮች ደጋግማችሁ አንብቡ።

በአሀዝ	በፊደል	በአሀዝ	በፊደል
21	ሃያ አንድ	61	ስልሳ አንድ
22	ሃያ ሁለት	62	ስልሳ ሁለት
23	ሃያ ሶስት	63	ስልሳ ሶስት
24	ሃያ አራት	64	ስልሳ አራት
25	ሃያ አምስት	65	ስልሳ አምስት
26	ሃያ ስድስት	66	ስልሳ ስድስት
27	ሃያ ሰባት	67	ስልሳ ሰባት
28	ሃያ ስምንት	68	ስልሳ ስምንት
29	ሃያ ዘጠኝ	69	ስልሳ ዘጠኝ

30	ሰላሳ	70	ሰባ
31	ሰላሳ አንድ	71	ሰባ አንድ
32	ሰላሳ ሁለት	72	ሰባ ሁለት
33	ሰላሳ ሶስት	73	ሰባ ሶስት
34	ሰላሳ አራት	74	ሰባ አራት
35	ሰላሳ አምስት	75	ሰባ አምስት
36	ሰላሳ ስድስት	76	ሰባ ስድስት
37	ሰላሳ ሰባት	77	ሰባ ሰባት
38	ሰላሳ ስምንት	78	ሰባ ስምንት
39	ሰላሳ ዘጠኝ	79	ሰባ ዘጠኝ
40	አርባ	80	ሰማኒያ
41	አርባ አንድ	81	ሰማኒያ አንድ
42	አርባ ሁለት	82	ሰማኒያ ሁለት
43	አርባ ሶስት	83	ሰማኒያ ሶስት
44	አርባ አራት	84	ሰማኒያ አራት
45	አርባ አምስት	85	ሰማኒያ አምስት
46	አርባ ስድስት	86	ሰማኒያ ስድስት
47	አርባ ሰባት	87	ሰማኒያ ሰባት
48	አርባ ስምንት	88	ሰማኒያ ስምንት
49	አርባ ዘጠኝ	89	ሰማኒያ ዘጠኝ
50	ሃምሳ	90	ዘጠና

51	ሃምሳ አንድ	91	ዘጠና አንድ
52	ሃምሳ ሁለት	92	ዘጠና ሁለት
53	ሃምሳ ሶስት	93	ዘጠና ሶስት
54	ሃምሳ አራት	94	ዘጠና አራት
55	ሃምሳ አምስት	95	ዘጠና አምስት
56	ሃምሳ ስድስት	96	ዘጠና ስድስት
57	ሃምሳ ሰባት	97	ዘጠና ሰባት
58	ሃምሳ ስምንት	98	ዘጠና ስምንት
59	ሃምሳ ዘጠኝ	99	ዘጠና ዘጠኝ
60	ስልሳ	100	መቶ

ከ 20 የሚበልጡ ቁጥሮችን ለመረዳት የሚከተለውን ምሳሌ ማየት ይቻላል።

ምሳሌ 1

$35 = 3$ አስሮች እና አምስት አንዶች ማለት ነው።

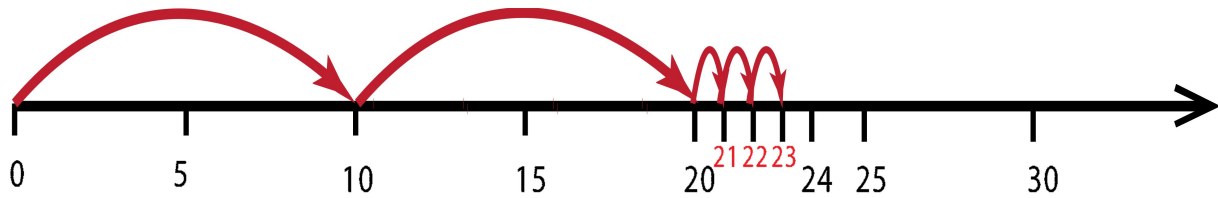
$$35 = 30 + 5$$

ምሳሌ 2

$23 = 2$ አስሮች እና 3 አንዶች ማለት ነው።

$$23 = 20 + 3$$

መልመጃ 5.2

ባዶ ቦታዉን ሙሉ።

ሀ. $46 = 40 + 6$

ሠ. $78 = \underline{\quad} + 8$

ለ. $84 = \underline{\quad} + 4$

ረ. $59 = 50 + \underline{\quad}$

ሐ. $\underline{\quad} = 90 + 3$

ሰ. $\underline{\quad} + 9 = 79$

መ. $67 = 60 + \underline{\quad}$

ሸ. $57 = \underline{\quad} + 7$

5.3. የቁጥሮች ቅደም ተከተል

የመመር ብቃቶች:

- የቁጥሮችን ቅደምተከተል ለመለየት የቁጥር ደረጃ መጠቀም።
- የቁጥሮችን አንጻራዊ ቅርጽ እና አቀማመጥ ዝምድና ለመረዳት ውስጣዊ አስተሳሰብ እና እውቀታቸውን መጠቀም።
- በሙሉ ቁጥሮች ውስጥ ምን ያህል አንዶች እና አስሮች እንዳሉ መናገር።

ተግባር 5.3 በሚከተለው ስንጠረዥ ውስጥ የጎደሉትን ባዶ ቦታዎች ሙሉ።

21	22	23	24			27			30
35		37			40			43	44
51			54	55			58		60

አስተውሉ

ከ 0 እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች በቅደም ተከተል

0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

መልመጃ 5.3

1. በምሳሌው መሰረት የጎደለውን ሙሉ።

ሀ. 25 ፣ 26 ፣ 27፣ 28 ፣ 29፣ 30 ፣ 31

ለ. 41 ፣ ___ ፣ 43፣ 45 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 48 ፣ ___ ፣ 50

ሐ. 63 ፣ 64 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 67 ፣ ___ ፣ 69 ፣ 70

መ. 85 ፣ 87 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 90 ፣ ___ ፣ 92 ፣ ___ ፣ 94

2. የሚከተሉትን ቁጥሮች በምሳሌው መሰረት ከትንሹ ወደ ትልቁ በቅደም ተከተል አስቀመጡ።

ምሳሌ 45፣ 43፣ 48፣ 49፣ 40፣ 41፣ 42፣ 44፣ 46፣ 47

ከትንሹ ወደ ትልቁ፡

40 ፣ 41 ፣ 42 ፣ 43 ፣ 44 ፣ 45 ፣ 46 ፣ 47 ፣ 48 ፣ 49

ሀ. 63 ፣ 61 ፣ 66 ፣ 65 ፣ 68 ፣ 67 ፣ 69 ፣ 62 ፣ 64

ለ. 25፣ 21፣ 22፣ 23፣ 28፣ 27፣ 28፣ 26፣ 24፣ 29፣ 30

ሐ. 73 ፣ 74 ፣ 78 ፣ 77 ፣ 79 ፣ 75 ፣ 72 ፣ 76 ፣ 80

3. የሚከተሉትን ቁጥሮች በምሳሌው መሰረት ከትልቁ ወደ ትንሹ በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

ምሳሌ 45፣ 43፣ 48፣ 49፣ 40፣ 41፣ 42፣ 44፣ 46፣ 47

ከትልቁ ወደ ትንሹ፡

49 ፣ 48 ፣ 47 ፣ 46 ፣ 45 ፣ 44 ፣ 43 ፣ 42 ፣ 41 ፣ 40

ሀ. 63 ፣ 61 ፣ 66 ፣ 65 ፣ 68 ፣ 67 ፣ 69 ፣ 62 ፣ 64

ለ. 25፣ 21፣ 22፣ 23፣ 28፣ 27፣ 28፣ 26፣ 24፣ 29፣ 30

ሐ. 73፣ 74 ፣ 78 ፣ 77 ፣ 79 ፣ 75 ፣ 72 ፣ 76 ፣ 80

መ. 99 ፣ 95 ፣ 97 ፣ 96 ፣ 98 ፣ 94 ፣ 93 ፣ 92 ፣ 91

4. የጎደለውን ሰንጠረዥ ሙሉ::

61		63			66			69	70
	72		74	75		77	78		
81		83			86		88		90
	92		94			97		99	

5. በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች አወዳድሩ::

ምሳሌ: $78 > 71$

$70 < 74$

$95 > 92$

$45 < 56$

$63 = 63$

$36 > 30$

ሀ. $89 \underline{\hspace{1cm}} 96$

መ. $25 \underline{\hspace{1cm}} 27$

ለ. $95 \underline{\hspace{1cm}} 85$

ሠ. $62 \underline{\hspace{1cm}} 43$

ሐ. $88 \underline{\hspace{1cm}} 88$

ረ. $38 \underline{\hspace{1cm}} 32$

5.4 አንዶችና የአስሮች የቤት ዋጋ

የመማር ብቃቶች:

- በሙሉ-ቁጥሮች ውስጥ ምን ያህል አንዶች እና አስሮች እንዳሉ መናገር::
- የአንዶችና የአስሮችን የቤት ዋጋ ለመግለጽ ቅርጾችን መጠቀም ::
- ባለሁለት አሀዝ ቁጥሮችን የቤት ዋጋ ለመገንዘብ ሙሉ-ዎችንና ከፊሎችን በማደባለቅ መቁጠር::

ተግባር 5.4 ቀጥሎ ያሉትን የምስሎች ብዛት ቁጠሩ።

26

በምሳሌው መሰረት ባዶ ቦታውን ሙሉ።

ለምሳሌ: ሃያ ስድስት ሁለት አስርና ስድስት አንዶች አሉት እንደ ማለት ነው።

ሀ. ሰባ ስምንት = _____ አስር አና = _____ አንዶች አሉት።

ለ. ሰማኒያ = _____ አስር አና = _____ አንዶች አሉት።

ሐ. ዘጠና አራት = _____ አስር አና = _____ አንዶች አሉት።

መ. ስልሳ ሰባት = _____ አስር አና = _____ አንዶች አሉት።

አስተውሉ

በሁለት አሃዞች የሚገለጹ ቁጥሮች የአስር ቤትና የአንድ ቤት ዋጋ አላቸው።

በቀኝ በኩል ያለው የአንድ ቤት ሲሆን በግራ በኩል ያለው የአስር ቤት ነው።

ምሳሌ

ቁጥር	የቁጥር ቤት ዋጋ	
	የአስር ቤት	የአንድ ቤት
82	8	2
98	9	8
55	5	5

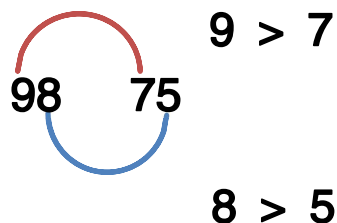
መልመጃ 5.4

ከላይ በተሰጠው ምሳሌ መሰረት የሚከተለውን ሰንጠረዥ መሙሉ::

ቁጥር	የአስር ቤት ዋጋ	የአንድ ቤት ዋጋ
93		
70		
84		
29		

የሚከተሉትን ቁጥሮች የቁጥር ቤት ዋጋቸውን በመጠቀም አወዳድሩ::

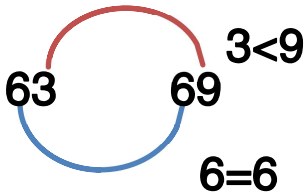
ምሳሌ ሀ 98 ___ 75

ይህ ማለት 9 አስሮች ከ7 አስሮች ይበልጣሉ ማለት ነው።

ስለዚህ $98 > 75$

ምሳሌ ለ $63 \underline{\hspace{1cm}} 69$

ይህ ማለት 6 አስሮች ከ6 አስሮች እኩል መሆናቸውና 3 አንዶች ከ9 አንዶች እንደሚያንሱ ያሳያል።

ስለዚህ $63 < 69$

ከላይ በተሰጠው ምሳሌ መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች አወዳድሩ።

ሀ. $69 \underline{\hspace{1cm}} 84$

ሐ. $27 \underline{\hspace{1cm}} 25$

ለ. $99 \underline{\hspace{1cm}} 78$

መ. $81 \underline{\hspace{1cm}} 84$

አስተወላኑ

ቁጥሮችን የቁጥር ቤት ዋጋቸውን በመጠቀም ማወደድ ይቻላል።

ስናወዳድር የአስር ቤት ዋጋ እኩል ከሆኑ የአንድ ቤት ዋጋን

እናወዳድራለን።

የምዕራፍ 5 ማጠቃለያ

➤ የአስር ብዜቶች አስከ 100

ከትንሹ ወደ ትልቁ 10 ፣ 20 ፣ 30 ፣ 40 ፣ 50 ፣ 60 ፣
70 ፣ 80 ፣ 90 ፣ 100

ከትልቁ ወደ ትንሹ: 100 ፣ 90 ፣ 80 ፣ 70 ፣ 60 ፣ 50 ፣
40 ፣ 30 ፣ 20 ፣ 10

➤ ባለ ሁለት አሀዝ ቁጥሮች የአስር ቤት እና የአንድ ቤት ዋጋ
አላቸው።

➤ ቁጥሮችን የቁጥር ቤት ዋጋቸውን በመጠቀም ማወዳደር
ይቻላል።

➤ ትልቁ ባለ ሁለት አሀዝ ቁጥር 99 ነው።

➤ ትንሹ ባለ ሁለት አሀዝ ቁጥር 10 ነው።

የምዕራፍ 5 ማጠቃለያ መልመጃ

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ከትንሹ ወደ ትልቁ በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

ሀ. 56 ፣ 58 ፣ 57 ፣ 59 ፣ 63 ፣ 62 ፣ 61 ፣ 60

ለ. 45 ፣ 48 ፣ 49 ፣ 46 ፣ 47 ፣ 50

ሐ. 25 ፣ 24 ፣ 28 ፣ 29 ፣ 21 ፣ 22 ፣ 23 ፣ 26 ፣ 27

2. የሚከተሉትን ቁጥሮች ከትልቁ ወደ ትንሹ በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

ሀ. 56 ፣ 58 ፣ 57 ፣ 59 ፣ 63 ፣ 62 ፣ 61 ፣ 60

ለ. 45 ፣ 48 ፣ 49 ፣ 46 ፣ 47 ፣ 50

ሐ. 25 ፣ 24 ፣ 28 ፣ 29 ፣ 21 ፣ 22 ፣ 23 ፣ 26 ፣ 27

3. ባዶ ቦተውን ሙሉ።

ሀ. 10 ፣ 20 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 50 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 80

ለ. 30 ፣ 40 ፣ ___ ፣ 60 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 90

ሐ. 70 ፣ ___ ፣ 50 ፣ ___ ፣ ___ 20

መ. 25 ፣ 26 ፣ ___ ፣ 28 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 31

4. የአስር ቤት እና የአንድ ቤት ዋጋ በተሰጠው ቦታ ሙሉ።

በሬደል	በአሀዝ	የአስር ቤት	የአንድ ቤት
አርባ አምስት	45		
አምሳ ሰባት	57		
ሰባ ስምንት	78		
ሰማኒያ ስድስት	86		
ዘጠና ሶስት	93		

5. የቁጥር ቤት ዋጋቸውን በመጠቀም ቀጥሎ የተሰጡትን
ቁጥሮች አወዳድሩ።

ሀ. 35 ___ 40

መ. 31 ___ 31

ለ. 92 ___ 97

ሠ. 68 ___ 23

ሐ. 55 ___ 54

ረ. 86 ___ 86

ምዕራፍ

6

እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን መደመር እና መቀነስ

የመማር ወ.ጤቶች: ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ:

- ድምራቸው እስከ 100 ያሉ ባለሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮች መደመር ይችላሉ።
- ከባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮች ላይ ባለአንድ አሀዝ እና ባለሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮችን መቀነስ ይችላሉ።
- ባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮችን መከፋፈልና መደባለቅን በመጠቀም መደመርና መቀነስ ለመፍታት የተለያዩ ሃሳባዊ ስነ ዘዴዎችን መጠቀም ይችላሉ።

መግቢያ

በምዕራፍ ሶስት እና አራት ከዜሮ አስከ 49 ያሉ ቁጥሮችን መደመርና መቀነስ ተምራችኋል። በዚህ ምዕራፍ አስከ መቶ በሰፊው ትማራላችሁ። ምዕራፉም ያለፈውን ክለሳ ይሆን ዘንድ ከዜሮ አስከ 49 የሉትን ቁጥሮች በመደመር እና በመቀነስ ነው።

6.1 ባለ አንድ አሀዝ እና ባለ ሁለት አሀዝ ቁጥሮችን መደመር

የመማር ብቃት:

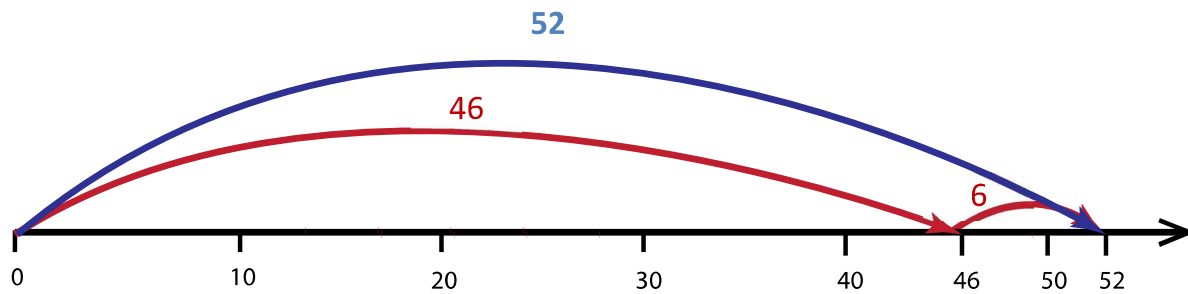
- ባለ አንድ አሀዝ እና ባለ ሁለት አሀዝ ቁጥሮችን መደመር።

ተግባር 6.1 የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ።

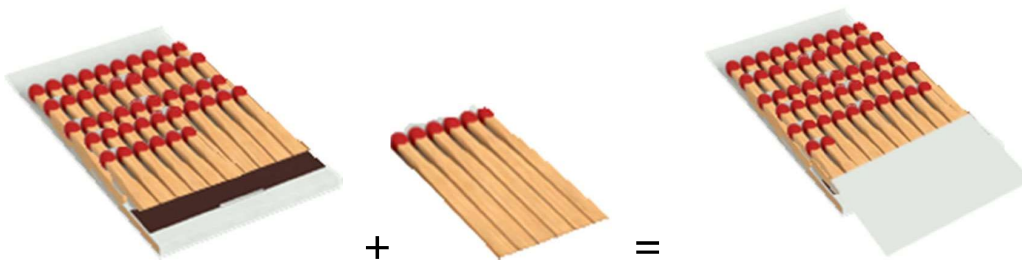
ሀ. 3+5 ለ. 5+9 ሐ. 4+7 መ. 7+8

የቁጥር መስመርን በመጠቀም መደመር

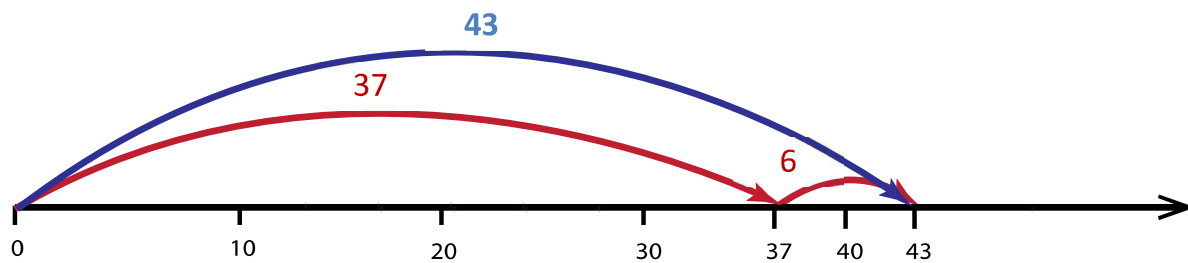
ምሳሌ ሀ. $46+6$

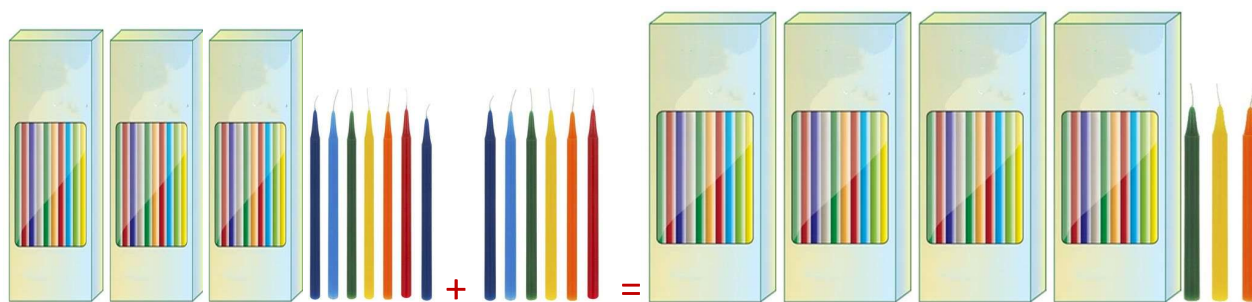
በምሳሌው ሲገለፅ

ለ. $37+6$

በምሳሌው ሲገለፅ

አስሮችንና አንዶችን በመጠቀም መደመር

ምሳሌ ሀ. $36 + 7$

$36 + 7$ ማለት 3 አስሮች እና 6 አንዶች + 7አንዶች

6 አንዶች እና 7 አንዶች = 13

13 = አንድ አስር እና 3 አንዶች

አስሮችን ከአስሮች፣ አንዶችን ከአንዶች መቀላቀል

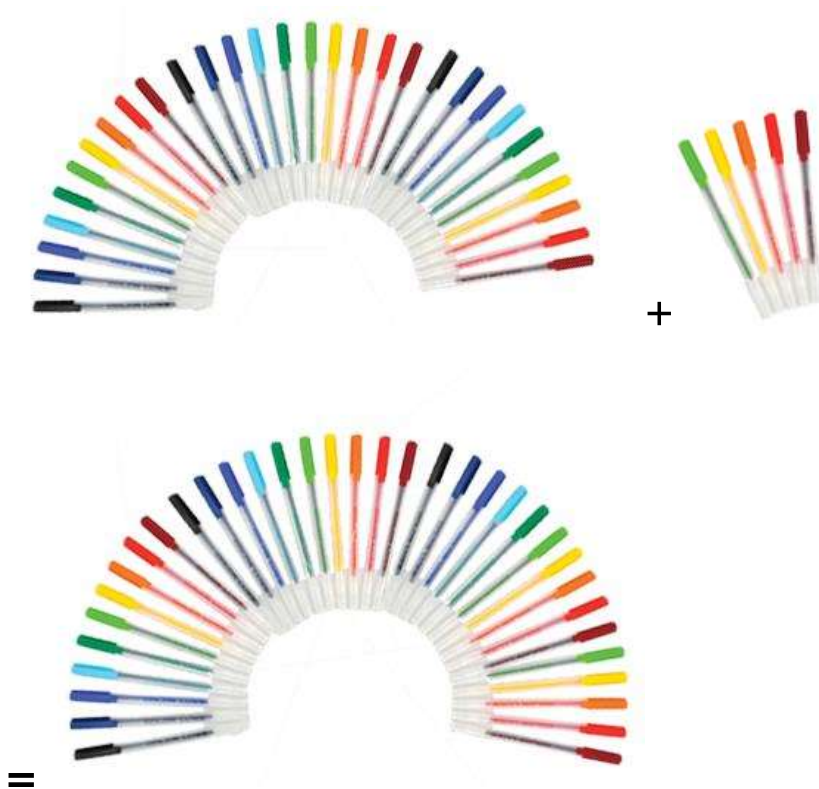
3 እና 1 አስሮች = 4 አስሮች + 3 አንዶች = 4 አስሮች +3
አንዶች = 43

ስለዚህ $36 + 7 = 43$

ለ. $30+5$

$35 = 3$ አስሮች እና አምስት አንዶች ማለት ነው.

$$35 = 30 + 5$$

6.2 ከባለ ሁለት አህዝ መጡ ቁጥር ባለ አንድ አህዝ መጡ ቁጥር መቀነስ

የመማር ብቃት:

- ከባለ ሁለት አህዝ መጡ ቁጥር ባለ አንድ አህዝ መጡ ቁጥር መቀነስ።

ተግባር 6.2 የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ።

$$ሀ. 15 - 3$$

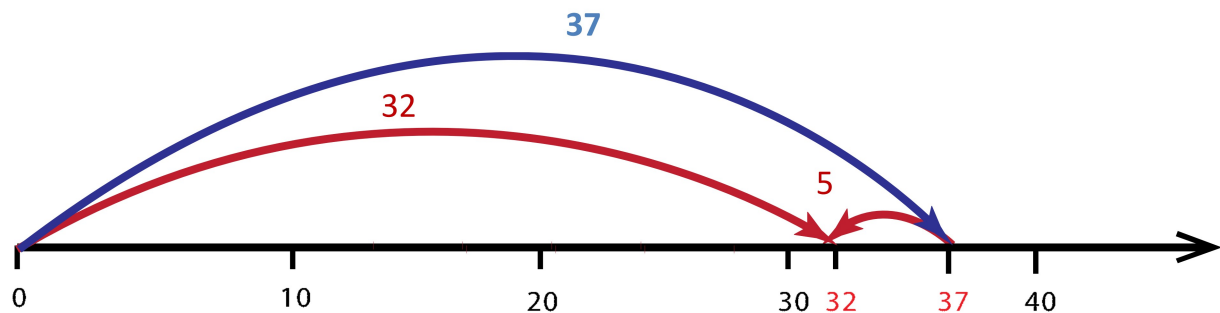
$$ሐ. 10 - 3$$

$$ለ. 8 - 4$$

$$መ. 17 - 8$$

የቁጥር መስመር በመጠቀም ከባለ ሁለት አህዝ ቁጥርን ከባለ አንድ አህዝ ቁጥር መቀነስ

ምሳሌ ሀ 37 - 5

አስሮችንና አንዶችን በመጠቀም መቀነስ

ምሳሌ: ሀ. 36 - 4

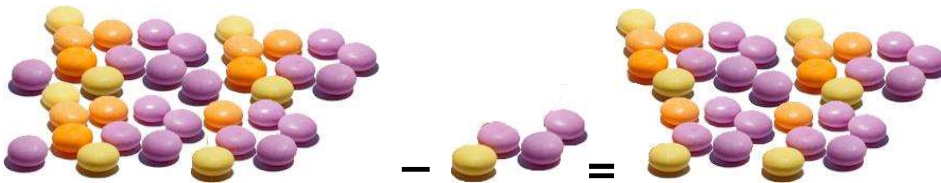
36 - 4 ማለት 3 አስሮች እና 6 አንዶች - 4 አንዶች

ከ 6 አንዶች 4 አንዶች ሲቀነስ = 2 አንዶች

3አስሮች እና 2 አንዶች = 32

ስለዚህ $36 - 4 = 32$

በምስል ሲገለፅ

አስተውሉ

የቁጥር ቤት ዋጋቸውን በመጠቀም ቁጥሮችን ቁልቁል መቀነስ ይቻላል። ማለትም አንድን ቤት ከአንድ ቤት፣ አስር ቤትን ከአስር ቤት መቀነስ

ምሳሌ ሀ. $\frac{35}{-3} = 32$ ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
	3	5
35 -		3
3	3	2
	= 32	

ለ. $\frac{45}{-2} = 47$ ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
	4	5
45 -		2
2	4	3
	= 43	

መልመጃ 6.2

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ።

ሀ. $35 - 3$ ሐ. $48 - 1$ ሠ. $69 - 4$

ለ. $25 - 4$ መ. $85 - 5$ ረ. $48 - 5$

2. በምሳሌው መሰረት ባዶ ቦታውን መሙሱ።

ሀ. $45 - 3 = 42$ መ. $75 - \underline{\quad} = 71$

ለ. $56 - \underline{\quad} = 53$ ሠ. $95 - 5 = \underline{\quad}$

ሐ. $\underline{\quad} - 7 = 62$ ረ. $23 - \underline{\quad} = 21$

3. በምሳሌው መሰረት አዛምዱ::

ሀ. 46 - 3	72
ለ. 46 - 2	44
ሐ. 54 - 3	51
መ. 78 - 4	43
ሠ. 79 - 7	74

6.3 ባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮችን መደመር

የመማር ብቃት:

- ባለ ሁለት አሀዝ ቁጥርን መደመር::

ተግባር 6.3 የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ::

ሀ. 34 + 5	ሐ. 85 + 4
ለ. 25 + 3	መ. 63 + 5

አስሮችንና አንዶችን በመጠቀም መደመር

ምሳሌ: ሀ. $37 + 19$

$37 + 19$ ማለት 3 አስሮች እና 7 አንዶች + 1 አስሮች እና 9 አንዶች

7 አንዶች እና 9 አንዶች = 16 አንዶች

16 = አንድ አስር እና 6 አንዶች

አስሮችን ከአስሮች፣ አንዶችን ከአንዶች መቀላቀል

3 አስሮች፣ 1 አስር እና 1 አስር = 5 አስሮች

እንዲሁም 6 አንዶች

5 አስሮች + 6 አንዶች = 56

ስለዚህ $37 + 19 = 56$

ሒሳብ 1ኛ ክፍል

በምስል ሲገለፅ

አስተውሉ

የቁጥር ቤት ዋጋቸውን በመጠቀም ቁጥሮችን ቁልቁል መደመር ይቻላል። ማለትም አንድን ቤት ከአንድ ቤት፣ አስር ቤትን ከአስር ቤት መደመር

ምሳሌ ሀ.
$$\begin{array}{r} 35 \\ + 13 \\ \hline = 48 \end{array}$$
 ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
	3	5
35 +	1	3
13	4	8
	= 48	

ለ. $\begin{array}{r} 47 \\ +32 \\ \hline =79 \end{array}$ ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
	4	7
47 +	3	2
32	7	9
	= 79	

ሐ. $\begin{array}{r} 75 \\ +23 \\ \hline =98 \end{array}$ ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
	7	5
75 +	2	3
23	9	8
	= 98	

መልመጃ 6.3

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ።

ሀ. $35 + 43$

ሠ. $85 + 14$

ለ. $25 + 33$

ረ. $63 + 24$

ሐ. $48 + 21$

ሰ. $42 + 35$

መ. $53 + 32$

ሸ. $48 + 31$

2. በምሳሌው መሰረት ባዶ ቦታውን ሙሉ።

ሀ. $45 + 13 = 58$

መ. $75 + \underline{\quad} = 89$

ለ. $56 + \underline{\quad} = 77$

ሠ. $92 + 15 = \underline{\quad}$

ሐ. $\underline{\quad} + 17 = 68$

ረ. $23 + \underline{\quad} = 54$

3. በምሳሌው መሰረት አዛምዱ።

ሀ. $41 + 13$

68

ለ. $46 + 22$

95

ሐ. $54 + 25$

79

መ. $73 + 24$

54

ረ. $83 + 12$

99

6.4 ባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮችን መቀነስ

የመማር ብቃት

- ባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮችን መቀነስ።

ተግባር 6.4 የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ።

ሀ. $35 - 3$

ሐ. $85 - 5$

ለ. $25 - 4$

መ. $69 - 4$

አስሮችንና አንዶችን በመጠቀም መቀነስ

ምሳሌ፡ ሀ. $37 - 15$

$37 - 15$ ማለት 3 አስሮች እና 7 አንዶች - 1 አስሮች እና 5 አንዶች

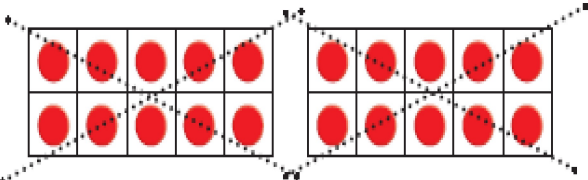
7 አንዶች - 5 አንዶች = 2 አንዶች

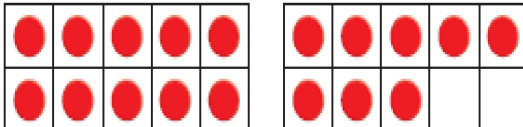
አስሮችን ከአስሮች፣ አንዶችን ከአንዶች መቀናነስ

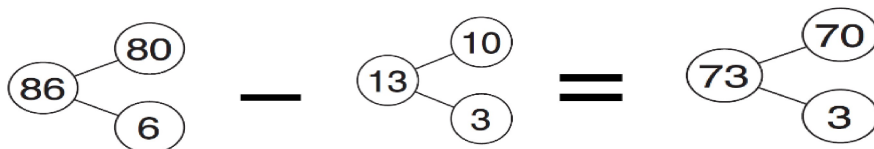
3 አስሮች - 1 አስር = 2 አስሮች

2 አስሮች + 2 አንዶች = 22

ስለዚህ $37 - 15 = 22$

ለ. $38 - 20 =$ 18

ሐ. $86 - 13 =$

አሰተውሉ

የቤት ዋጋቸውን በመጠቀም ቁጥሮችን ቁልቁል መቀነስ ይቻላል።

ማለትም አንድን ቤት ከአንድ ቤት፣ አስር ቤትን ከአስር ቤት

መቀነስ

ምሳሌ ሀ.
$$\begin{array}{r} 35 \\ -13 \\ \hline =22 \end{array}$$
 ወይም

35 - 13	10 ቤት	1 ቤት
	3	5
	1	3
	2	2
	= 22	

ለ.
$$\begin{array}{r} 47 \\ -32 \\ \hline =15 \end{array}$$
 ወይም

47 - 32	10 ቤት	1 ቤት
	4	7
	3	2
	1	5
	= 15	

ሐ.
$$\begin{array}{r} 75 \\ -23 \\ \hline =52 \end{array}$$
 ወይም

75 - 23	10 ቤት	1 ቤት
	7	5
	2	3
	5	2
	= 52	

መልመጃ 6.4

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ።

ሀ. 45 - 43

ሠ. 85 - 14

ለ. 55 - 33

ረ. 66 - 24

ሐ. 48 - 21

ሰ. 42 - 31

መ. 53 - 32

ሸ. 48 - 31

2. በምሳሌው መሰረት ባዶ ቦታውን ሙሉ።

ሀ. 45 - 13 = 32

ለ. 56 - ___ = 41

ሐ. ___ 17 = 52

መ. 75 - ___ = 51

ሠ. 99 - 15 = ___

ረ. 86 - ___ = 63

3. በምሳሌው መሰረት አዛምዱ።

ሀ. 48 - 13	81
ለ. 46 - 12	62
ሐ. 54 - 11	52
መ. 93 - 41	35
ሠ. 76 - 14	43
ረ. 93 - 12	34

6.5 እስከ 100 ባሉ ሙሉ ቁጥሮችን በመደመርና በመቀነስ የቃላት ፕሮብሌሞችን መስራት

የመማር ብቃት

- እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን በመደመርና በመቀነስ የቃላት ፕሮብሌሞችን መፍታት።

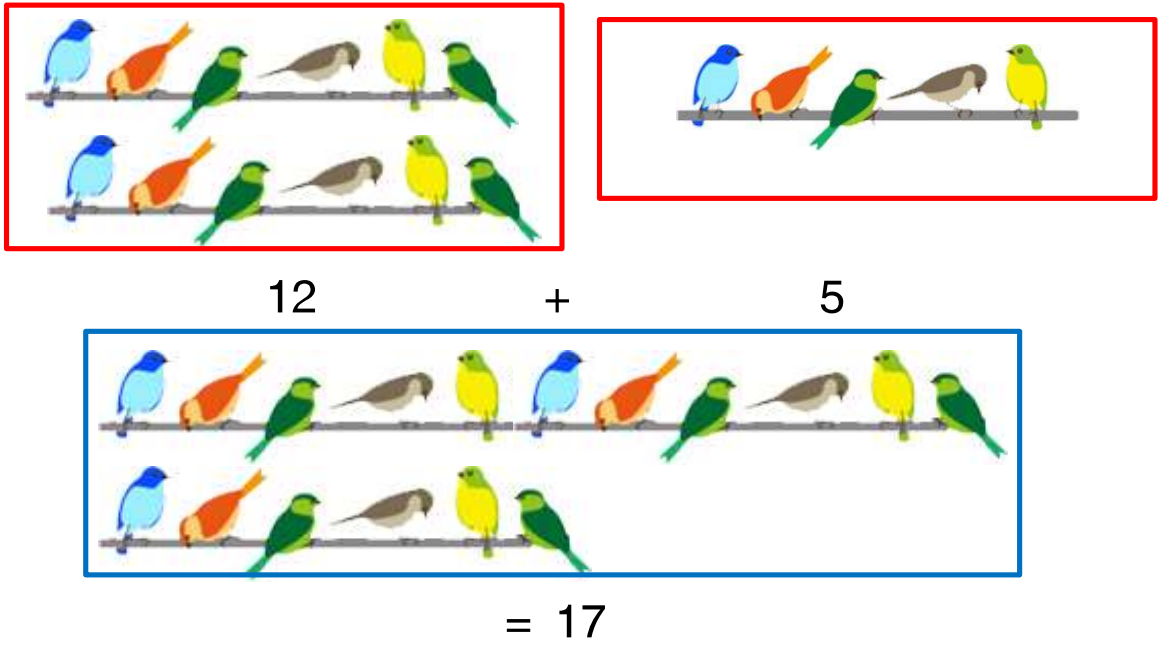
ተግባር 6.5

17 ከረጫላዎች አለኝ። 6 ለንደኞቼ ብሰጥ የሚቀረኝ ስንት ነው?

ምሳሌ

12 ወፎች ዛፍ ላይ ነበሩ። ሌሎች አምስት ወፎች ተጨመሩባቸዋል። አጠቃላይ ዛፍ ላይ ያሉ ወፎች ስንት ናቸው?

መልመጃ 6.5

1. ተማሪ ካሌብ 38 ብዮች አሉት። አምስት ብይ ለወንድሙ ሰጠ። ካሌብ ስንት ብዮች ይቀሩታል?
2. በባስ ወሰጥ 76 ሰዎች ነበሩ። መንገድ ላይ 11 ሰዎች ወረዱ። ስንት ሰዎች ባስ ወሰጥ ይቀራሉ?
3. ለይላ 30 ችግኞችን ተከለች። ዳዊት ደገሞ 8 ችግኞችን ተከለ። ሁለቱም አጠቃላይ ስንት ችግኞች ተከሉ?
4. በአንድ ክፍል ወሰጥ 35 ወንድ እና 14 ሴት ተማሪዎች አሉ። አጠቃላይ ክፍል ወሰጥ ስንት ተማሪዎች አሉ?

የምዕራፍ 6 ማጠቃለያ

❖ ቁጥሮችን ለመቀነስ እና ለመደመር የምንጠቀማቸው

ዘዴዎች:

- ✓ የቁጥር መስመር በመጠቀም
- ✓ አስሮች እና አንዶችን በመለያየት
- ✓ የቁጥሮች ቤት ዋጋ በመጠቀም

የምዕራፍ 6 ማጠቃለያ መልመጃ

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ።

ሀ. $35 + 13$

ሠ. $85 + 14$

ለ. $25 + 33$

ረ. $63 + 24$

ሐ. $8 + 21$

ሰ. $42 + 35$

መ. $53 + 12$

ሸ. $48 + 31$

2. ባዶ ቦታውን ሙሉ።

ሀ. $45 + 13 = \underline{\quad}$

መ. $75 + \underline{\quad} = 89$

ለ. $56 + \underline{\quad} = 77$

ሠ. $92 + 5 = \underline{\quad}$

ሐ. $\underline{\quad} + 7 = 58$

ረ. $23 + \underline{\quad} = 54$

3. በምሳሌው መሰረት አዛምዱ።

ሀ. $41 + 13$

28

ለ. $6 + 22$

25

ሐ. $54 + 25$

79

መ. $73 + 24$

54

ሠ. $3 + 26$

97

ረ. $23 + 2$

29

4. የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ።

ሀ. $35 - 3$

ሠ. $85 - 5$

ለ. $25 - 4$

ረ. $69 - 4$

ሐ. $48 - 17$

ሰ. $48 - 25$

መ. $53 - 22$

ሸ. $95 - 22$

5. ባዶ ቦታውን መሙሱ።

ሀ. $45 - 3 = \underline{\quad}$

መ. $75 - \underline{\quad} = 71$

ለ. $56 - \underline{\quad} = 53$

ሠ. $95 - 15 = \underline{\quad}$

ሐ. $\underline{\quad} - 27 = 62$

ረ. $23 - \underline{\quad} = 21$

6. በ2011 ዓ.ም በልደታ ክፍለ ከተማ 22 ሰዎች በትራፊክ አደጋ ሞቱ። በኮልፌ ክፍለ ከተማ 65 ሰዎች ሞቱ። አጠቃላይ ስንት ሰዎች ሞቱ?

7. የኤች አይ ቪ ቫይረስ ምርመራ ከተደረገላቸው 86 ሰዎች ውስጥ ቫይረሱ የተገኘባቸው 13 ሰዎች ናቸው። በቫይረሱ ያልተያዙ ሰዎች ስንት ናቸው?

ምዕራፍ

7

የተለመዱ ቅርጾች

የመማር ወጤቶች፡- ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፤

- ርዝመትና ወርድ ያላቸውን ምስሎች በስማቸው ይለያሉ። እንደ ግማሽ ክብ፣ ዳይመንድ፣ ሞላላ፣ ባለአምስት ጎን እና ባለስድስት ጎን በማለት ይለያሉ።
- የቅርጾችን ባህሪያት በራሳቸው ቃላት ይገልጻሉ።

መግቢያ

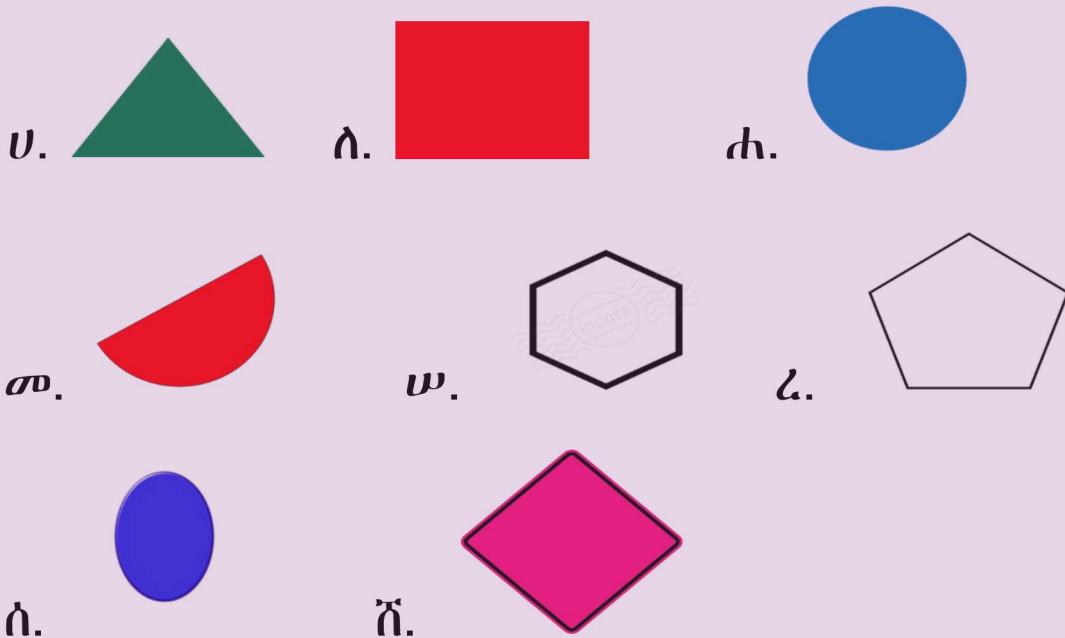
ቅርጽ አስፈላጊ ከሆኑት የሂሳብ ክፍል ውስጥ አንዱ ነው። በየዕለቱ ከምናስተውለው የደብተራችን፣ የሰሌዳ፣ የመማሪያ ክፍል፣ ቤታችሁ ወለልና ኮርኒስ ቅርጾች ናቸው። ስለሆነም በዚህ ምዕራፍ ውስጥ ስለነዚህ ቅርጾች ስምና ባህሪያት ትማራላችሁ።

7.1 ርዝመትና ወርድ ያላቸውን ምስሎች በስማቸው መለየት

የመማር ብቃት

- ርዝመትና ወርድ ያላቸውን ምስሎች በስማቸው መለየት።

ተግባር 7.1 የሚከተሉትን ምስሎች በመጠቀም ጥያቄዎቹን ተወያዩባቸው።

ሀ. የመግሪያ ሰሌዳችሁ ቀርጽ ከየትኛው ምስል ጋር ይመሳሰላል?

ለ. የሂሳብ መፅሀፋችሁ ቀርጽ ከየትኛው ምስል ጋር ይመሳሰላል?

ሐ. በመኖሪያ ቤታችሁ አካባቢ ከነዚህ ምስሎች ጋር የሚመሳሰሉ ነገሮች ካሉ ዘርዝሩ።

አስተውሉ

በምስል ሀ ላይ ያለው ጎን ሰስት ይባላል።

ምስል ለ ላይ ያለው ጎን አራት ይባላል።

ምስል ሐ ላይ ያለው ክብ ይባላል።

ምስል መ ላይ ያለው ግማሽ ክብ ይባላል።

ምስል ሠ ላይ ያለው ጎን ስድስት ይባላል።

ምስል ረ ላይ ያለው ጎን አምስት ይባላል።

ምስል ሰ ላይ ያለው ሞላላ ይባላል።

ምስል ሸ ላይ ያለው ዳይመንድ ይባላል።

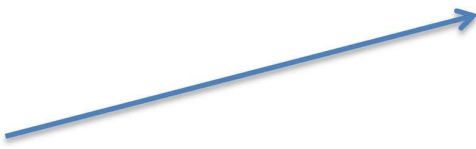
መልመጃ 7.1

በምሳሌው መሰረት ቅርጾችን ከስማቸው ጋር አዘምዱ።

ዳይመንድ

ጎን ሶስት

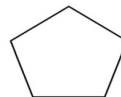
ክብ

ሞላላ

ግማሽ ክብ

ጎን አምስት

ጎን ስድስት

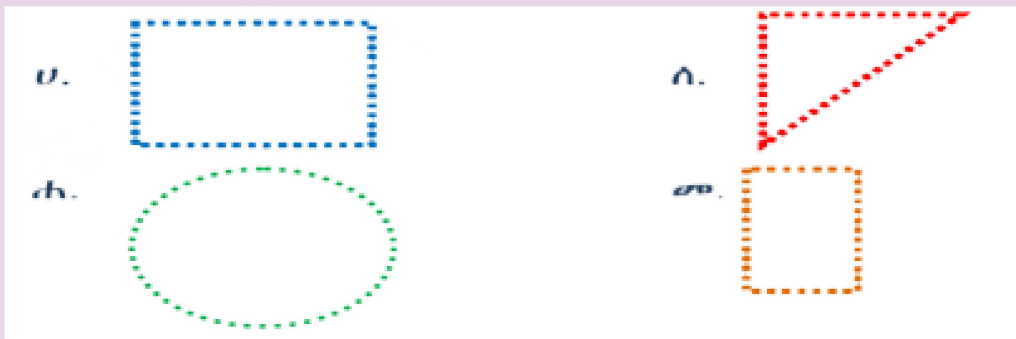
7.2 ርዝመትና ወርድ ያላቸውን ምስሎች መሳል

የመማር ብቃት:

- ርዝመትና ወርድ ያላቸውን ምስሎች መሳል::

ተግባር 7.2 በደብተራችሁ ላይ ጎን ሰስት እና ጎን አራት ምስሎችን ስላችሁ አሳዩ::

የሚከተሉትን ነጠብጣቦች በመጠቀም ምስሎችን አድምቃችሁ ሳሉ::

7.3 የጂኦሜትሪ ምስሎችን መለየት

የመማር ብቃቶች:

መለያና ጎን በመጠቀም ቅርጾችን መግለጽ::

የቅርጾችን ባህሪያት በራሳቸው ቃላት መግለጽ::

ተግባር 7.3

ጎን ሰስትና ጎን አራት ስንት ስንት ጎኖች አላቸው

አስተውሉ

ሁለት የተለያዩ ጎኖች የሚገናኙበት ነጥብ መገናኛ ይባላል::

ሁለት የተለያዩ ጎኖች በመገናኘት አንግል ይመሰረታሉ::

ጎን ያላቸው ቅርጾች

ጎን ሶስት

ጎን አራት

ጎን አምስት

ጎን ስድስት

ግማሽ ክብ

ዳይመንድ

ጎን የሌላቸው ቅርጾች

ክብ

ሞላላ

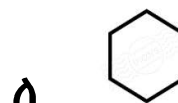
ምሳሌ

3 ጎኖች

3 መለያዎች

3 አንግሎች

6 ጎኖች

6 መለያዎች

6 አንግሎች

መልመጃ 7.2

በምሳሌው መሰረት በሚከተለው ሰንጠከር ውስጥ ላሉት ቅርጾች የጎን ብዛት እና መገናኛ ብዛት ዓፋ።

ቅርጾች	የጎን ብዛት	የመገናኛ ብዛት	የአንግል ብዛት
	1	የለውም	የለውም
			
			
			

የምዕራፍ 7 ማጠቃለያ

- ሶስት ጎኖች ያለው ምስል ጎን ሶስት ይባላል።
- አራት ጎኖች ያለው ምስል ጎን አራት ይባላል።
- አምስት ጎኖች ያለው ምስል ጎን አምስት ይባላል።
- ስድስት ጎኖች ያለው ምስል ጎን ስድስት ይባላል።
- ሁለት የተለያዩ ጎኖች የሚገናኙበት ነጥብ መገናኛ ይባላል።
- ሁለት በተለያዩ ጎኖች የጋራ መነሻ መካከል ለይ አንግል ይመሰረታል።

የምዕራፍ 7 ማጠቃለያ መልመጃ

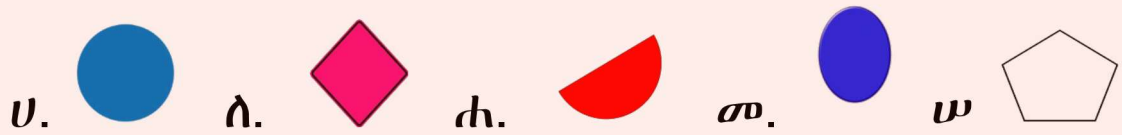
1. በምሳሌው መሰረት የምስሉን ስም ከጎን ብዛቱ ጋር አዛምዱ።

- ሀ. ጎን አራት 3 ጎን
- ለ. ጎን ሶስት 5 ጎን
- ሐ. ጎን ስድስት 4 ጎን
- መ. ጎን አምስት 5 ጎን

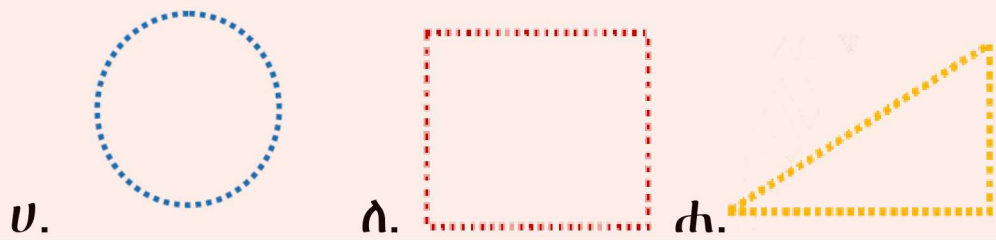
2. በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን ሰንጠረዥ ሙሉ።

የጎን ብዛት	ስም	የመገናኛ ብዛት	ቅርጽ
ሶስት ጎን	ጎን ሶስት	3	
አራት ጎን			
አምስት ጎን			
ስድስት ጎን			

3. የሚከተሉትን ምስሎች ጎን ያላቸው እና የሌላቸው በማለት ለዩ።

4. የሚከተሉትን ምስሎች ነጠብጣቡን በመጠቀም አድምቃችሁ አሳዩ።

ምዕራፍ

8

ንድፎች

የመማር ዉጤቶች: ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት በኋላ:

- ተደጋጋሚ ንድፎችን ይገነዘባሉ።
- ተደጋጋሚ ንድፎችን ይሰራሉ።

መግቢያ

ከዚህ በፊት በምዕራፍ ሁለት ወደ ፊት ወይም ወደኋላ በ2፣ በ2

እና በ3፣ በ3 እዘለሉ መቁጠር ወይም መፃፍን ተምራችኋል።

በዚህ ምዕራፍ ደገሞ ንድፍ በሚለዉ ርዕስ ስር በቁጥር ፣ በምስል

እና በቀለም ድግግሞሽን ወይም ቅደም ተከተል ትማራላችሁ።

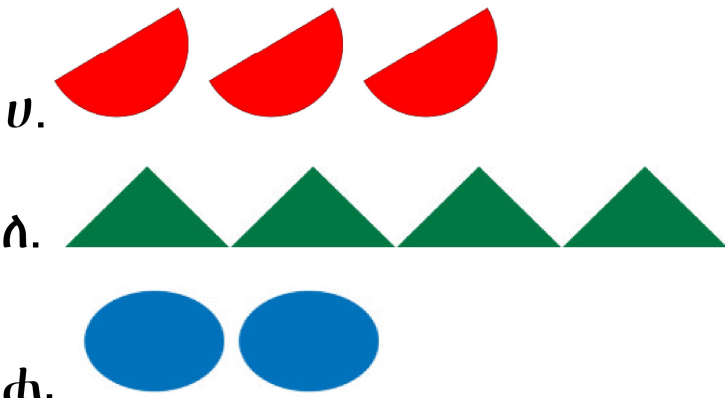
8.1 ንድፎችን መገልበጥ

የመማር ብቃት:

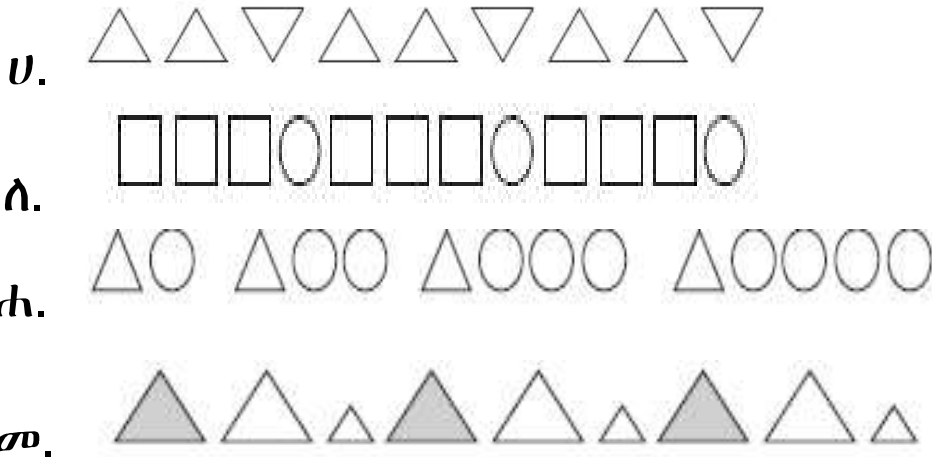
- ከሁለት በላይ ያላቸዉን ንድፎች መገልበጥ።

ተግባር 8.1 ከ1 እስከ 20 ያሉ ቁጥሮችን በ2 እና በ3 በመዘለል ቁጠሩ።

2. የሚከተሉትን ምስሎች ስንት ስንት ጊዜ እንደተደጋገሙ በቃላችሁ ተናገሩ።

3. የሚከተሉትን ምስሎች በደብተራችሁ በመገልበጥ በተለያዩ ቀለም አደምቋቸው።

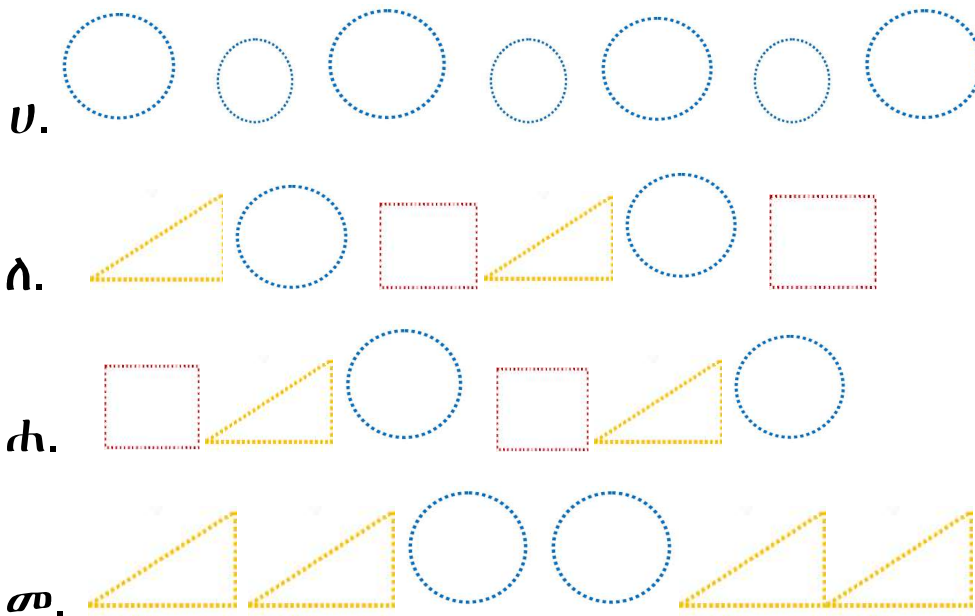

አስተውሉ

ንድፍ ማለት የቁጥሮች እና የምስሎች አገባብ፣ መደራጀት ቅደም ተከተል ወይም ድግግሞሽን ሊያሳይ የሚችል ፅንሰ ሀሳብ ነው።

መልመጃ 8.1

የሚከተሉትን ምስሎች ነጠብጣቡን በመጠቀም አድምቃችሁ አሳዩ።

8.2 ንድፎችን ማስቀጠል

የመማር ብቃት:-

. ንድፎችን ማስቀጠል።

ተግባር 8.2 የሚከተሉትን ባዶ ቦታዎች ሙሉ።

ሀ. 2 ፣ 4 ፣ 6 ፣ ___ ፣ 10

ለ. 20 ፣ 17 ፣ 14 ፣ ___ ፣ 8

ሐ. ___

መልመጃ 8.2

በባዶ ቦታዎ የጎደለውን ሙሉ።

ሀ. 1 ፣ 0 ፣ 1 ፣ 0 ፣ 1 ፣ 0 ፣ 1 ፣ 0 ፣ ___ ፣ ___

ለ. 2 ፣ 4 ፣ 6 ፣ ___ ፣ 10

ሐ. ___ ፣ ___ ፣ ___

መ. ___ ፣ ___ ፣ ___

ሠ. 1 ፣ 3 ፣ 5 ፣ ___ ፣ ___

ረ. 3 ፣ 6 ፣ 9 ፣ ___ ፣ ___

ሰ. ___ ፣ ___ ፣ ___

ሸ. ___ ፣ ___ ፣ ___

ቀ. ___ ___

8.3 ተደጋጋሚ ንድፎችን መፍጠር

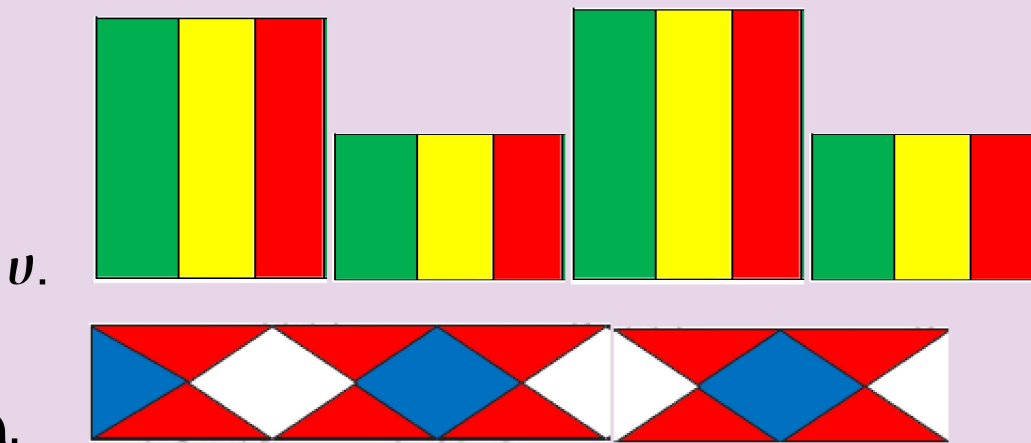
የመማር ብቃት:

- ተደጋጋሚ ንድፎችን መፍጠር።

ተግባር 8.3

ሀ. እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን በ10 በ10 በመዘለል ፃፉ።

ለ. እስከ 20 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን በ3 በ3 በመዘለል ፃፉ። የሚከተሉትን ንድፎች ተመልከቱ።

መልመጃ 8.3

ከላይ የተሰጡትን ምስሎች መሰረት በማድረግ በአካባቢያችሁ የሚገኙ ምስሎችን ደጋግማችሁ በመሳል የተለያዩ ቀለም ቀቡ።

የምዕራፍ 8 ማጠቃለያ

ንድፍ ማለት የቁጥሮች እና የምስሎች አገባብ፣ መደራጀት ቅደም ተከተል ወይም ድግግሞሽን ሊያሳይ የሚችል ፅንሰ ሀሳብ ነው።

የምዕራፍ 8 የማጠቃለያ መልመጃ

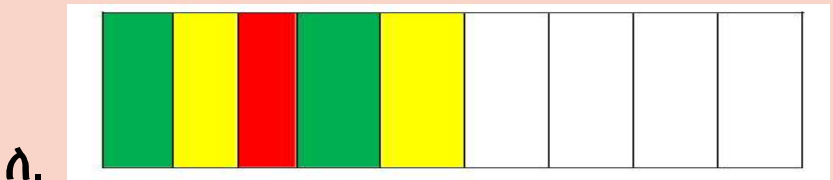
1. ባዶ ቦታዎችን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።

ሀ. 10 ፣ 20 ፣ 30 ፣ _____ ፣ _____

ለ. 3 ፣ 6 ፣ 9 ፣ _____ ፣ _____

ሐ. 18 ፣ 16 ፣ _____ ፣ _____ ፣ _____

2. በሚከተሉት ምስሎች ቀጥሎ ባሉት ባዶ ቦታዎች መቀባት ያለባቸውን ቀለሞች ቀቡ።

ምዕራፍ

9

ርዝመት፣ መጠነ ቁስ እና ይዘትን መለካት

የመማር ወጤቶች፣ ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፣

- ባህላዊ የመለኪያ ምድቦችን በመጠቀም ርዝመትን፣ መጠነ ቁስና ይዘትን ይለካሉ።
- የቁሶችን ርዝመታቸው፣ መጠነቁሳቸውንና ይዘታቸውን መለረት በማድረግ ያወዳድራሉ።

መግቢያ

በዚህ ምዕራፍ ስር በዕለት ተዕለት ኑሮአችሁ ውስጥ

ስትጠቀሙባቸው የነበሩትን ባህረላዊ የርዝመት፣ መጠነ ቁስ እና የይዘት መለኪያ የሆኑትን መሳሪያዎች ውስጥ ጥቂቶቹን ትማራላችሁ።

9.1 ባህላዊ መለኪያዎችን በመጠቀም ርዝመትን መለካት

የመማር ብቃት፡-

ርዝመትን ባህላዊ መለኪያዎች መለካትና በሳንቲ ሜትር እና በሜትር መለካት

የቡድን ስራ 9.1

1. የሂሳብ ደብተራችሁንና ሂሳብ መፅሀፋችሁን በስንዝራችሁ ለኩ።
2. ባህላዊ የርዝመት መለኪያ የሆኑትን ከቤተሰቦቻችሁ በመጠየቅ ከክፍል ጓደኞቻችሁ ጋር ተዎያዩበት።

አስተዋሉ

ባህላዊ የርዝመት መለኪያ ከሚባሉት ውስጥ ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው።

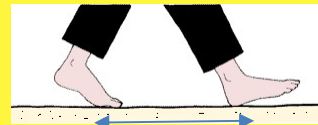
1. ስንዝር

2. ክንድ

3. እርምጃ

4. ጫማ

5. ገመድ

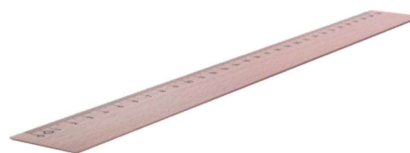
በተጨማሪም እርዝመትን በሜትርና በሳንቲ ሜትር በመጠቀም መለካት ይቻላል።

በሜትርና በሳንቲ ሜትር ለመለካት ሜትርና ማስመሪያ እንጠቀማለን።

ሜትር

ማስመሪያ

አስተዋሉ

አንድ ሜተር 100 ሳንቲ ሜትር ነው። ሲለዚህ ሳንቲ ሜትር ከሜትር ያንሳል ማለት ነው።

የቡድን ስራ 9.2

1. የሂሳብ መጽሐፋችሁን በማስመሪያ ለኩ።
2. የመማሪያ ክፍላችሁን እና የመጫዎቻ ሜዳችሁን ሜትር በመጠቀም ለኩ።

ተመሳሳይ መደብ ያላቸውን እርዝመቶችን መደመርና መቀነስ ምሳሌ

ሀ. $2\text{ሜትር} + 3\text{ሜትር} = 5\text{ሜትር}$

ለ. $25\text{ሳንቲ ሜትር} + 32\text{ሳንቲ ሜትር} = 57\text{ ሳንቲ ሜትር}$

ሐ. $26\text{ሜትር} - 12\text{ሜትር} = 14\text{ሜትር}$

መ. $28\text{ ሳንቲ ሜትር} - 12\text{ ሳንቲ ሜትር} = 16\text{ሳንቲሜትር}$

መልመጃ 9.1

1. በምስሌው መሰረት የሚከተሉትን የርዝመት መለኪያ ከትክክለኛ ስማቸው ጋር አዛምዱ።

ሀ. እርምጃ

ለ. ክንድ

ሐ ሜትር

መ. ማስመሪያ

ሠ. ገመድ

2. የሚከተሉትን እርዝመቶች አስሉ።

ሀ. $32\text{ሜትር} + 23\text{ሜትር}$

ለ. $35\text{ሳንቲ ሜትር} + 32\text{ሳንቲ ሜትር}$

ሐ. $28\text{ ሳንቲ ሜትር} - 12\text{ ሳንቲ ሜትር}$

3. እስኪብርቶአችሁን በስንዝራችሁ ለኩ። ስንት ስንዝር ሆነ?

4. የክፍል ሰሌዳችሁን በማስመሪያ ለኩ። ስንት ሆነ?

9.2 ርዝመትን ማወዳደር

የመማር ብቃት:

- የተለያዩ ርዝመቶችን ማወዳደር።

ተግባር 9.1

1. ከአምስቱ የእጃችሁ ጣቶች መካከል

ሀ. ረጅሙ የትኛው ነው?

ለ. እጭሩ የትኛው ነው?

2. ከሂሳብ መፅሃፋችሁ እና ከአማርኛ መፅሃፋችሁ የቱ ይረዝማል?

ተመሳሳይ መደብ ያላቸውን እርዝመቶችን ማወዳደር

ምሳሌ

ሀ. $2\text{ሜትር} < 8\text{ሜትር}$ ሐ. $58\text{ሜትር} = 58\text{ሜትር}$

ለ. $25\text{ሜትር} > 4\text{ሜ}$ መ. $56\text{ሳንቲ ሜትር} < 96\text{ሳንቲ ሜትር}$

መልመጃ 9.2

1. ከሚከተሉትን ምሳሌቶች ረጅም ወይም አጭር በማለት ለዩ።

ሀ.

ለ.

ሀ.

ለ.

ሀ.

ለ.

2. የሚከተሉትን እርዝመቶች አወዳድሩ።

ሀ. 9ሜትር ___ 19ሜትር

ለ. 35ሜትር ___ 35ሜትር

ሐ. 98ሜትር ___ 58ሜትር

መ. 96ሳንቲ ሜትር ___ 86ሳንቲ ሜትር

9.3 ባህላዊ መለኪያዎችን በመጠቀም መጠነ ቁስን መለካት

የመማር ብቃት፡

- መጠነቁስን ባህላዊ መለኪያዎች መለካት እና በኪሎ ግራም እና በግራም መለካት።

የቡድን ስራ 9.3

1. አንድ ጆንያ ጤፍ ስንት ጆክ ይሆናል?

2. ባህላዊ የመጠነ ቁስ መለኪያ የሆኑትን ቤተሰቦቻችሁን

በመጠየቅ ክፍል ውስጥ ከጓደኖቻችሁ ጋር ተወያዩባቸው።

አስተውሉ፡

ባህላዊ የመጠነ ቁስ መለኪያ ከሚባሉት ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው።

1. ቁና

2. ጆክ

3. ጆንያ

4. ጣሳ

በተጨማሪም መጠነ ቁስን ኪሎ ግራምና በግራም በመጠቀም መለካት ይቻላል። ኪሎግራምና ግራምን ለመለካት ሚዛንን እንጠቀማለን።

ግራም ከኪሎ ግራም ያንሳል።

ሚዛን

ወይም

የቡድን ስራ 9.4

ሀ. ሂሳብ መፅሃፋችሁን በሚዛን ለኩ። ስንት ኪሎግራም ሆነ?

ለ. የጀሚላ እናት በተለያዩ ቀናቶች 2 ኪሎግራምና 5ኪሎግራም ስኳር ገዛች። የጀሚላ እናት አጠቃላይ ስንት ኪሎግራም ስኳር ገዛች?

ተመሳሳይ መደብ ያላቸውን መጠነቁስን መደመርና መቀነስ

ምሳሌ ሀ. $2ኪሎግራም + 3ኪሎግራም = 5ኪሎግራም$

ለ. $25ግራም + 32ግራም = 57ግራም$

ሐ. $26ኪሎግራም - 12ኪሎግራም = 14ኪሎግራም$

መልመጃ 9.3

1. በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን የመጠነ ቁስ መለኪያ ከትክክለኛ ስማቸው ጋር አዛምዱ።

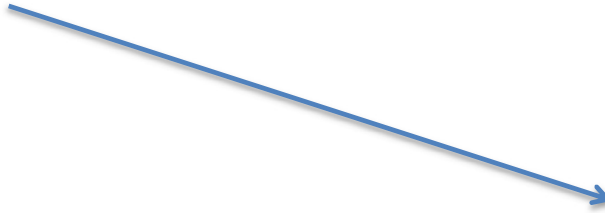
ሀ. ጆንያ

ለ. ቁና

ሐ. ጆክ

መ. ሚዛን

ሠ. ጣሳ

2. የሚከተሉትን መጠን ቁሶች አስሉ።

ሀ. $12\text{ኪሎግራም} + 3\text{ኪሎግራም}$

ለ. $45\text{ግራም} + 32\text{ግራም}$

ሐ. $36\text{ኪሎግራም} - 12\text{ኪሎግራም}$

መ. $48\text{ግራም} - 32\text{ግራም}$

9.4 መጠንቁስን ማወዳደር

የመማር ብቃት፡

- የተለያዩ መጠን ቁሶችን ማወዳደር።

የቡድን ስራ 9.5

1. ከሂሳብ መፅሃፋችሁ እና ከአማርኛ መጥሃፋችሁ የትኛው የበለጠ መጠን ቁስ አለው?
2. ከአንድ ኳስ፣ ከአንድ ሂሳብ መፅሀፍ እና ከአንድ አስኪብርቶ የትኛው የበለጠ መጠን ቁስ አለው?
3. ከ5 ኪሎግራም ስኳርና ከ3ኪሎግራም ስኳር የትኛው የበለጠ መጠን ቁስ አለው?

ተመሳሳይ መደብ ያላቸውን መጠንቁስን ማወዳደር

ምሳሌ

ሀ. $12\text{ኪሎግራም} > 3\text{ኪሎ ግራም}$

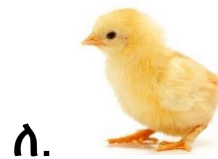
ለ. $25\text{ግራም} < 32\text{ግራም}$

ሐ. $12\text{ኪሎግራም} = 12\text{ኪሎግራም}$

መ. $25\text{ግራም} > 15\text{ግራም}$

መልመጃ 9.4

1. ከሚከተሉትን ከሀ እና ከለ ምሳሌዎች የትኛው የበለጠ መጠነ ቁስ አለው።

2. የሚከተሉትን መጠነ ቁሶች አወዳድሩ።

ሀ. 42ኪሎግራም ___ 33ኪሎግራም

ለ. 65ግራም ___ 32ግራም

ሐ. 92ኪሎግራም ___ 92ኪሎግራም

መ. 75ግራም ___ 45ግራም

9.5 ባህላዊ መለኪያዎችን በመጠቀም ይዘቶችን መለካት የመማር ብቃት፡

- ይዘትን ባህላዊ መለኪያዎች ከባያ፣ ሲኒ እና በሊትርና በሚሊሊትር መለካት።

የቡድን ስራ

1. ወ.ሃ በምን እንደሚለካ ቤተሰቦቻችሁን ጠይቁ።
2. ባህላዊ የይዘት መለኪያ የሆኑትን ከቤተሰቦቻችሁ በመጠየቅ ከክፍል ጓደኞቻችሁ ጋር ተወያዩበት።
3. አንድ ጀሪካን ወ.ሀ ስንት ብርጭቆ ይሆናል?

ባህላዊ የይዘት መለኪያ ከሚባሉት ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው።

ኩባያ

የወ.ሀ ብርጭቆ

ጀግ

የሻይ ብርጭቆ

ጀሪካን

ማሰሮ

በተጨማሪም ይዘትን በሊትርና በሚሊ ሊትር በመጠቀም መለካት ይቻላል። ሚሊ ሊትር ከሊትር ያንሳል።

ተመሳሳይ መድብ ያላቸውን ይዘቶች መደመርና መቀነስ

ምሳሌ

$$U. 12ሊትር + 3ሊትር = 15ሊትር$$

ለ. $45\text{ሚሊ ሊትር} + 32\text{ሚሊ ሊትር} = 77\text{ ሚሊ ሊትር}$

ሐ. $36\text{ሊትር} - 12\text{ሊትር} = 24\text{ሊትር}$

መልመጃ 9.5

1. ሚክተሎትን ይዘቶች አስሉ።

ሀ. $12\text{ሊትር} + 13\text{ሊትር}$

ለ. $45\text{ሚሊ ሊትር} + 22\text{ሚሊ ሊትር}$

ሐ. $26\text{ሊትር} - 12\text{ሊትር}$

መ. $55\text{ሚሊ ሊትር} - 32\text{ሚሊ ሊትር}$

2. በምሳሌው መሰረት የሚክተሎትን የይዘት መለኪያ ከትክክለኛ ስማቸው ጋር አዛምዱ።

ሀ. ኩባያ

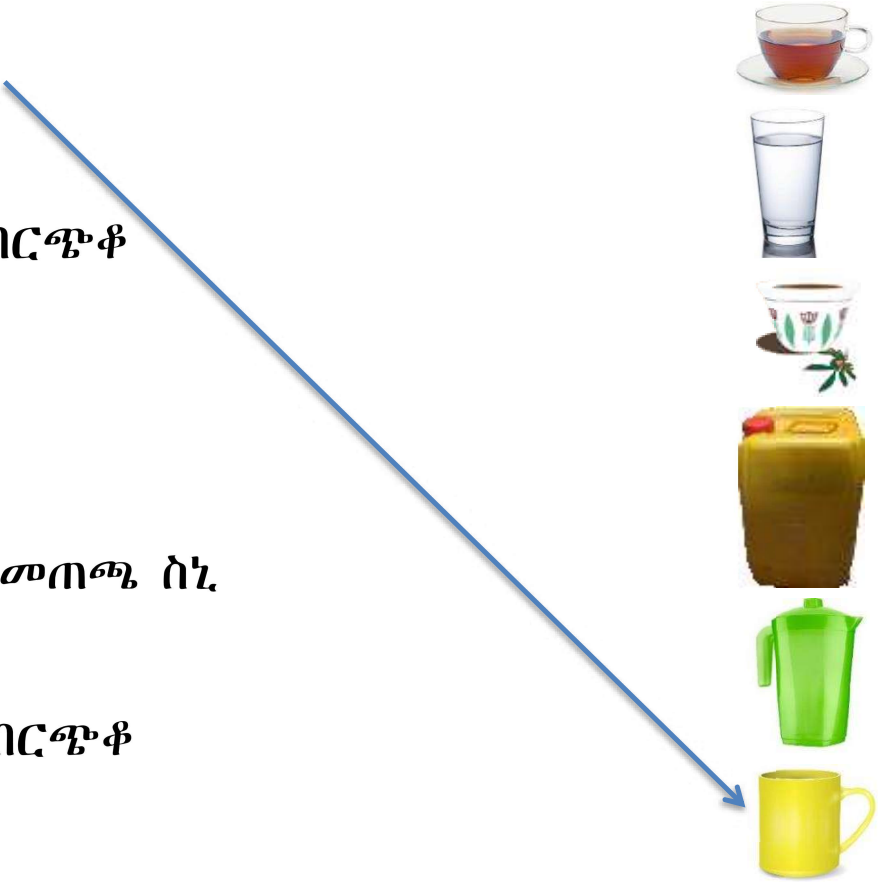
ለ የወሀብ ብርጭቆ

ሐ. ጆክ

መ. የቡና መጠጫ ስኒ

ሠ. የሻይ ብርጭቆ

ረ. ጆሪካን

9.6 ይዘትን ማወዳደር

የመማር ብቃት:

- የተለያዩ ይዘቶችን ማወዳደር።

ተግባር 9.2

1. ከወ.ሀ መጠጫ እና ከቡና መጠጫ የቱ ይበልጣል?
2. በመኖሪያ ቤታችሁ ካሉት የፈሳሽ መያዣዎች ሁሉ ትልቁ ምን ተብሎ ይጠራል?
3. ከአንድ ሊትር ወ.ሀና ከአምስት ሊትር ወ.ሀ የቱ ይመልጣል?

ተመሳሳይ መድብ ያላቸውን ይዘቶች ማወዳደር

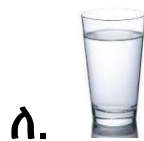
ምሳሌ ሀ. $12\text{ሊትር} < 3\text{ሊትር}$

ለ. $45\text{ሚሊ ሊትር} > 32\text{ሚሊ ሊትር}$

ሐ. $36\text{ሊትር} = 36\text{ሊትር}$

መልመጃ 9.6

1. ከሚከተሉትን ምስሎች የትኛው የበለጠ የይዘት መጠን ይይዛል?

2. የሚከተሉትን ይዘቶች አወዳድሩ።

ሀ. 22ሊትር ___ 13ሊትር

ለ. 25ሚሊ ሊትር ___ 32ሚሊ ሊትር

ሐ. 35ሚሊ ሊትር ___ 25ሚሊ ሊትር

መ. 26ሊትር ___ 26ሊትር

የምዕራፍ 9 ማጠቃለያ

➤ ባህላዊ የርዝመት መለኪያ ከሚባሉት ጥቂቶቹ:

1. ስንዝር	3. ጫማ	5. እርምጃ
2. ክንድ	4. ገመድ	

➤ ባህላዊ የመጠነ ቁስ መለኪያ ከሚባሉት ጥቂቶቹ:

1. ቁና	3. ጆንያ
2. ጆክ	4. ጣሳ

➤ ባህላዊ የይዘት መለኪያ ከሚባሉት ጥቂቶቹ:

1. ኩባያ	4. የቡና መጠጫ ስኒ
2. ጆክ	5. ጀሪካን
3. የወ.ሀ ብርጭቆ	6. ማሰሮ

የምዕራፍ 9 የማጠቀሻ መልመጃ

1. በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን ባህላዊ መለኪዎች ከተክክለኛ ስማቸው ጋር አዛምዱ።

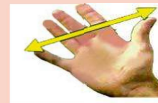
ሀ. ጀሪካን

ለ. ኩባያ

ሐ. ቁና

መ. ክንድ

ሠ. ስንዝር

ረ. ጀንያ

ሰ. ጫማ

2. የሚከተሉትን አሰሉ።

ሀ. 32 ሊትር - 11 ሊትር

ሐ. 35 ገራም + 22 ገራም

ለ. 45 ሜትር + 22 ሜትር

መ. 35ገራም - 12ገራም

3. ከቡና መጠጫ ስኒ እና ከወ.ሀ መጠጫ ብርጭቆ የትኛው የበለጠ ወ.ሀ መያዝ ይችላል?

4. ከሂሳብ መፅሀፋችሁና ከእንግሊዘኛ መፅሀፋችሁ የትኛው የበለጠ መጠነ ቁስ አለው።

ምዕራፍ

10

የኢትዮጵያ
ገንዘብ

የመማር ወጤቶች፣ ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፣

- የኢትዮጵያውን ሳንቲሞችና የብር ኖቶችን ትገንዘባላችሁ።
- የኢትዮጵያን ብሮችና ሳንቲሞች ያላቸውን ዝምድና ትረዳላችሁ።

መግቢያ

በዚህ ምዕራፍ ስለ ኢትዮጵያ ገንዘቦች ሁለት ዋና ዋና እውቀቶችን ትማራላችሁ። እነሱም የመጀመሪያው ቁጥሮችን ለተጨማሪ አገልግሎት ማዋል፣ ሁለተኛው ደግሞ በአካባቢችን አገልግሎት እየሰጠ ያለው የገንዘብ ምንነትና አጠቃቀም።

10.1 የኢትዮጵያ ኖቶችና ሳንቲሞች

የመማር ብቃት

- የኢትዮጵያን ሳንቲሞች እና ብሮች መገንዘብ።

የቡድን ስራ-10.1 የኢትዮጵያ የብር ኖቶች ስም ዘርዝሩ።

አስተውሉ

አሁን በአገልግሎት ላይ ያሉ የኢትዮጵያን ሳንቲሞች የሚከተሉት ናቸው። ሁሉም ሳንቲሞች የፊትና የኋላ ምልክቶች አሏቸው።

አንድ ሳንቲም	አምስት ሳንቲም	አስር ሳንቲም	ሃያ አምስት ሳንቲም	አምሳ ሳንቲም	የአንድ ብር ሳንቲም
					
					

አሁን በአገልግሎት ላይ ያሉ የኢትዮጵያን የብር ናቶች የሚከተሉት ናቸው።

ሁሉም ብር ናቶች የፊትና የኋላ ምልክቶች አሏቸው።

አምስት ብር		
አስር ብር		
አምሳ ብር		
መቶ ብር		
ሁለት መቶ ብር		

መልመጃ 10.1

1. ስንጠረገፍን በምሳሌው መሰረት መሉ።

ሀ.

የተሰጡት ሳንቲሞች	በባለ አንድ ሳንቲም ምንዛሬ	በባለ አምስት ሳንቲም ምንዛሬ	በባለ አስር ሳንቲም ምንዛሬ	በባለ ሃያአምስት ሳንቲም ምንዛሬ
50	50	10	5	2
25				
10				
5				

ለ.

የተሰጠው የብር ኖት	ምንዛሬ			
	በባለ 1 ብር ኖት	በባለ 5 ብር ኖት	በባለ 10 ብር ኖት	በባለ 50 ብር ኖት
200	200	40	20	4
100				
50				
10				

2. የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

ሀ. አንድ ባለ 25 ሳንቲም በስንት በባለ 5 ሳንቲም ይመነዘራል?

ለ. አንድ ባለ 1 ብር ሳንቲም በስንት በባለ 10 ሳንቲም ይመነዘራል?

ሐ. አንድ ባለ 50 ብር የብር ኖት በስንት በባለ 5 የብር ኖት ይመነዘራል?

መ. አንድ ባለ 200 ብር የብር ኖት በስንት በባለ 50 የብር ኖት ይመነዘራል?

10.2 የሳንቲሞችና የብር ኖቶች ዝምድና

የመማር ብቃት

➤ በብርና በሳንቲሞች መካከል ያሉትን ዝምድናዎች መናገር።

የቡድን ስራ 10.2

1. ባለ 1 የብር ኖት በባለ ስንት የሃያ አምስት ሳንቲም ይመነዘራል?
2. ባለ 5 የብር ኖት በባለ ስንት የአምሳ ሳንቲም ይመነዘራል?

አስተውሉ፡- የብር ኖቶች በሳንቲሞች ሊመነዘሩ ይችላሉ።

ምሳሌ

ሀ. ባለ 1 የብር ሳንቲም በባለ 100 የአንድ ሳንቲም

ይመነዘራል።

ለ. ባለ 5 የብር ኖት በባለ 10 የአምሳ ሳንቲም ይመነዘራል።

ሐ. ባለ 10 የብር ኖት በባለ 20 አምሳ ሳንቲም ይመነዘራል።

መልመጃ 10.2

1. የሚከተለውን ሰንጠረዥ ሙሉ።

የብር ኖት	ባለ 10 ሳንቲም	ባለ 25 ሳንቲም	ባለ 50 ሳንቲም	ባለ 1 ብር ሳንቲም
1				
5				
10				

2. ባለ 100 የብር ኖት ባለ ስንት በባለ 50 ብር ይመነዘራል።

10.3 የቃላት ፕሮብሌሞችን መፍታት

የመማር ብቃት

➤ የቃላት ፕሮብሌሞችን መስራት።

የቡድን ስራ 10.3

የሳንቲምና የብር ኖት ሞዴሎችን ከወረቀት ወይም ከሌላ በአካባቢ ከሚገኙ ቁሶች ስሩ።

አስተውሉ

የብር ኖትና ሳንቲሞችን ምክንያት በማድረግ የተለያዩ የቃላት ፕሮብሌሞች መስራት ይቻላል።

ምሳሌ

ሀ. ባለ 1 የብር ሳንቲም በባለ 100 የአንድ ሳንቲም ይመነዘራል።

ለ. ባለ 5 የብር ኖት በባለ 10 የአምሳ ሳንቲም ይመነዘራል።

ሐ. ባለ 10 የብር ኖት በባለ 20 አምሳ ሳንቲም ይመነዘራል።

ምዕራፍ 10 ማጠቃለያ

➤ የኢትዮጵያ ሳንቲሞች:

- ባለ አንድ ሰንቲም
- ባለ አምስት ሳንቲም
- ባለአስር ሳንቲም
- ባለ ሃያ አምስት ሳንቲም
- ባለ አምሳ ሳንቲም
- ባለ አንድ የብር ሳንቲም

➤ የኢትዮጵያ የብር ኖቶች:

- ባለ አምስት ብር ኖት
- ባለ አስር ብር ኖት
- ባለ አምሳ ብር ኖት
- ባለ መቶ ብር ኖት
- ባለ ሁለት መቶ ብር ኖት

➤ ሁሉም ሰንቲሞችና የብር ኖቶች የፊትና የኋላ ምልክቶች አሏቸው።

➤ የብር ኖቶች በሳንቲሞች ይመነዘራሉ።

የምዕራፍ 10 ማጠቃለያ መልመጃ

1. በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን የብር ኖትችና ሳንቲሞች ከትክክለኛ ምስላቸው ጋር አዛምዱ።

ሀ. 5 ብር

ለ. 50 ብር

ሐ. ሁለት መቶ ብር

መ. 50 ሳንቲም

ሠ. የአንድ ብር ሳንቲም

ረ. 10 ሳንቲም

ሰ. 100 ብር

2. አንድ ባለ 50 ሳንቲም በስንት በባለ 10 ሳንቲም

ይመነዘራል?

3. አንድ ባለ 100 ብር ኖት በስንት በባለ 10 ብር ኖት

ይመነዘራል?

4. አንድ ባለ 200 ብር የብር ኖት በስንት በባለ 10 የብር

ኖት ይመነዘራል?

ምዕራፍ

11

የኢትዮጵያ
ጊዜ

የመማር ወ.ጤቶች:- ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፡

- ጊዜን በሴኮንዶች፣ በደቂቃዎች እና በሰአት ።
- የሳምንቱን ቀናት ስሞችን መጥራት

መግቢያ

ጊዜ ለሰዉ ልጆች አስፈላጊ ከሆኑ ነገሮች አንዱ ነዉ። በዚህ ምዕራፍ ስለ ጊዜ ምንነት እና እንዴት መቁጠር ወይም መለካት እንዳለባችሁ ትማራላችሁ።

11.1 የኢትዮጵያ ጊዜ አቆጣጠር

የመማር ብቃት

- ጊዜን በሴኮንዶች፣ በደቂቃዎች እና በሰአት መናገር።

የቡድን ስራ

1. ወደ ትምህርት የምትመጡበትን ጊዜ ግለፁ።
2. ፀሀይ የምትወጣበትና የምትጠልቅበት ጊዜ ተናገሩ።
3. ፀሀይ ከወጣች በኋላ ያለዉ ጊዜ ምን ይባላል? ከጠለቀችስ በኋላ?

አስተውሉ

1. አንድን ቀን ጠዋት፣ እኩለ ቀን፣ ማታ እና ሌሊት ብለን መከፋፈል እንችላለን።
2. ጸሀይ ወጥታ፣ ጠልቃ ተመልሳ እስከምተወጣ ያለው የጊዜ ርዝመት አንድ ቀን ይባላል።
3. አንድ ቀን 24 ሰአት ነው። አንድ ሰዓት 60 ደቂቃ ነው። እንዲሁም 1 ደቂቃ 60 ሴኮንድ ነው።
4. ሰዓትን የምንቆጥርበት የተለያዩ መቁጠሪያዎች አሉ። ከዚህ በታች ያሉት የሰዓት መቁጠሪያዎች ናቸው።

መልመጃ 11.1

1. በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን የሰዓት ሞዴሎች ስንት ሰአት ከስንት ደቂቃ እና ሴኮንድ እንደሆኑ ዓፉ።

ምሳሌ

9 ሰዓት ከ25 ሴኮንድ ያመለክታል።

ከሰዓቱ ሞዴል እንደምትመለከቱት

- አጭሩ ሰዓትን
- መካከለኛው ደቂቃውን
- ረጅሙ ደግሞ ሴኮንዱን ይነግረናል።

ሀ.

ለ.

ሐ.

2. የመኝታ ጊዜችሁንና የምሳ ሰዓታችሁን ግለፁ።

11.2 የሳምንቱ ቀናት

የመማር ብቃት:

.የሳምንቱን ቀናት ስሞችን መጥራት።

ተግባር 11.1

አንድ ሳምንት ስንት ቀን ሊሆን ይችላል

አስተወሉ:- አንድ ሳምንት 7 ቀናቶች አሉት።

የሳምንቱ ቀናቶች የራሳቸው ስም አላቸው። እነሱም

- 1. ሰኞ
- 3. ረቡዕ
- 5. አርብ
- 7. እሁድ
- 2. ማክሰኞ
- 4. ሐሙስ
- 6. ቅዳሜ

የቡድን ስራ

ሰኞ ማክሰኞ የተባለውን መዝሙር ዘምሩ።

መልመጃ 11.2

1. አንድ ቀን ስንት ሰዓት ነው።
2. አንድ ሳምንት ስንት ቀናቶች ናቸው።
3. የጎደለውን ባዶ ቦታ ሙሉ።

ሰኞ		ረቡዕ		አርብ		እሁድ
----	--	-----	--	-----	--	-----

11.3 በጊዜ የተሰጡ የቃላት ፕሮብሌሞችን መፍታት

የመማር ብቃት:

- ባለ 1 ደረጃ ፕሮብሌሞችን ይሰራሉ።

ተግባር: 2 ሳምንት ስንት ቀናቶች ይኖሩታል?

በጊዜ የተሰጡ የቃላት መልመጃዎችን እንደሚከተለው መፍታት ይቻላል።

ምሳሌ 3 ሳምንት ስንት ቀናቶች ይሆናሉ?

3 ሳምንት = 1 ሳምንት + 1 ሳምንት + 1 ሳምንት ማለት ነው።

1 ሳምንት = 7 ቀናቶች ነው።

ስለዚህ 3 ሳምንት = $7+7+7 = 21$ ቀናቶች ይሆናል።

መልመጃ 11.3

1.2 ቀኖች ስንት ሰዓት ይሆናል

2.4 ሳምንት ስንት ቀኖች ይሆናል

3.3 ቀናት + ___ ቀናት = 7 ቀናት

4.2 ሳምንት + 5 ሳምንት = ___ ሳምንት

5. ከሰኞ ፣ ማክሰኞ፣ ___ ፣ ሀሙስ

6. ዛሬ ቀኑ አርብ ነው። ከሶስት ቀን በኋላ ቀኑ ማን ነው።

የምዕራፍ 11 ማጠቃለያ

- አንድን ቀን ጠዋት፣ እኩለ ቀን፣ ማታ እና ሌሊት ብለን መከፋፈል እንችላለን ።
- አንድ ቀን 24 ሰዓት ነው።
- አንድ ሳምንት 7 ቀናቶች አሉት።
- የሳምንቱ ቀናቶች የራሳቸው ስም አላቸው። እነርሱም

1. ሰኞ	5. ዓርብ
2. ማክሰኞ	6. ቅዳሜ
3. ረቡዕ	7. እሁድ
4. ሀሙስ	

የምዕራፍ 11 ማጠቃለያ መልመጃ

1. የሚከተሉትን የሰዓት ሞዴሎች አንብቡ።

2. ከሰኞ በመቀጠል የምናገኘው የሳምንት ቀን ማነው?

3. ከሀሙስ በፊት የምናገኘው የሳምንት ቀን ማነው?

4. ትምህርት ቤት የመትሄዱባቸውን ቀናቶች ዘርዝሩ።

5. ትምህርት ቤት የማትሄዱባቸውን ቀናቶች ዘርዝሩ።

6. 3 ቀናቶች ስንት ሰዓቶች ናቸው?

7. 4 ሳምንቶች ስንት ቀናቶች ናቸው?